

“O” kifilkj Tmrt Qubis

Astamari maxsaaf

Top'ia Fedəral Diəmokirasi Ripobilik
Tmrt Ministər

Dəbub Yint Yintki Yaabakie Kilil
Tmrt Biiro

“O” kifilkj Tmrt Qubis

Astamari maxsaaf

Mamstəy ka bangrs səkiz

Bab Hawaz H/yesus
Bab Matəbe Aləmayo
B/n Maakələch Gidəy
Bab Ali Amənti
Bab Daŋachəw Məsələ
B/n Nətsanət Ayən
Bab Mulugeta Gaabisa
B/n Yodit Məkətə
Bab Məsfin Təfəra
Bab Dəbəre Abdissa
Bab Abəra Mahari

Taachikiz

Zərihun Dubalə
Fiqadu W/sənbət

Baŋgərs səkiz

Anləy Kaassa
Wəndmu Tadəsə

Top'ia Fedərl Diəmokirasi Ripobilik
Tmrt Ministər

Dəbub Yint Yintki Yaabakie Kilil
Tmrt Biiro

Wom

Maxsaaf hhaakj mamskj hat xuuskj ka faynans kuokj huonsuki el ki gob banku, yunisaf, səf zə childrən, rayt tu pləy, edibi, kotəbe metropolitan Yunibərəsti ka benishaangul gumuz y/k məngist tmrt biiro tinishi.wom hhaakj hat ishi suma oshkunkaay kida iakz dirjit ka yaabakie tmrt kudu hhaa yəshu kiz aamin qıabgis takinishi.hhaasis Tmrt ministər wonm takigo.

© Top'ia Fedəral Diəmokirasi Ripobilik

Tmrt Ministər

1^z Qəydn 2010T.H

Top'ia Fedəral Diəmokirasi Ripobilik

Tmrt Ministər

ISBN: 978-99944-2-865-6

ማግብ

ተ.ቁ	ይዘት	ገጽ
	መግበያ.....	
	የአንድና ወር ክፍለ ትምህርት.....	
1ኛ	አምንት.....	
2ኛ	አምንንት.....	
3ኛ	አምንት.....	
4ኛ	አምንት.....	
	የሁለተኛ ወር ክፍለ ትምህርት.....	
5ኛ	አምንት.....	
6ኛ	አምንንት.....	
7ኛ	አምንት.....	
8ኛ	አምንት.....	
	የሁለተኛ ወር ክፍለ ትምህር.....	
9ኛ	አምንት.....	
10ኛ	አምንንት.....	
11ኛ	አምንት.....	
12ኛ	አምንት.....	
	የአራተኛ ወር ክፍለ ትምህርት.....	
13ኛ	አምንት.....	
14ኛ	አምንንት.....	
15ኛ	አምንት.....	
16ኛ	አምንት.....	
	የአምስተኛ ወር ክፍለ ትምህርት.....	
17ኛ	አምንት.....	
18ኛ	አምንት.....	
19ኛ	አምንት.....	
20ኛ	አምንት.....	
	የሰድስተኛ ወር ክፍለ ትምህርት.....	
21ኛ	አምንት.....	

	22ኛ ስምንት	
	23ኛ ስምንት	
	24ኛ ስምንት.....	
	የሰባተኛ ወር ክፍለ ቴጥሃርት	
	25ኛ ስምንት	
	26ኛ ስምንት	
	27ኛ ስምንት	
	28ኛ ስምንት.....	
	የሰምንተኛ ወር ክፍለ ቴጥሃርት	
	29ኛ ስምንት	
	30ኛ ስምንት	
	31ኛ ስምንት	
	32ኛ ስምንት.....	

“O” kifilkj tmrt astamaria maxsaaf

Astamari maxsaaf

Wukj

Astamari maxsaafa mamsinkidaa ishikj biargu 6 amki dadakiesis aamkst iskj ebma kadu tamu xaagj saamntsits tadkjki gatski xaafkjka gatski dad yaasdakiekj gatski eduka gatski xaafkjka tatski hadika dogj baluka yaabkakj ebm akalbisjz tigo. Haa sis kilikakie tmrtas isikj dogj bala gesi amki kudu qank ishi taanj baasisigo. Haa kuokj astmariakiekj maxsaafa astamarahie tsanka choshtka yirish qeynt a edjkst astamariakie dadu yaasudakiekj xuskjka ishikj kifil amaka ishi ebm tmrtas tsantka choshtka ishi mächishte tamari dadakiekj xuskj ishi xaagumidasis ishisis tadkjigo.

Buudu qubiska Tamrs kudu-

Tmrta tuusu Howdjj qank mamsnkiz aamkst kifilkj hhaytki kaasiyakj manez kadu tamu däqiqä tadkjigo. Tusu Howdjjakie (1) “buudu nuogum saat” (2) “zhuakj qoy” tsøy kielu” (3) “øy saat” (4) kifilkj hhayt ki kaayiskie (5) ishi qey səssnjki kielu” (6) “niyani xuskjki kielu” (7) “kifilkj hhayt ki kaayiskie” tinsho. Astamariakie ishikj xuskj kielu ishi hownsminki kudakj qoyda qoydakj hat a ustisj basisigo

Haa a gändjkst astamariakj maxsaafkj hat ki gətsinki kifil kiela buudu nuogum saat a amkint qiyant astamaria kifil kielas øy qank a ama tsøy tsøyte ishi tamrsj basisgo. Astamaria tamari dadakie nuogu qoykj hhat ishi tmr hheshinki kiela shuguz a amdasis iti ebda hhelki dadakie kek iti tamrsdadas ishi sədaz a amdasis hhaakj gusint kidakie qiyabgis tinsho.

- 1^z. Kiälakj tmrt qubisi kuokj astamaria maxsaafka buudu nuogumu karduka tsøyka øyka ishi qey xusizka kifilkj chongkika hhøykjka ki kaasyika niyani xuskjka hhaakj sap'm 3 hounsu amjki tmari maxsaaf qiyabgis:-Hadika Diizinka Dogj saynska ki maxsaafakie qank a tamarsiz basisgo.
- 2^z. Hækki tmrt kiälakj chonj ishi xusj basisdaada gatsnki eduka gatski xsuufuka gatsnki hadika dogj balka yaabka ishikj chonj ishi xsuusiz tigo.
- 3^z. A giel a giälki hounsu baasdäki dadakiesj η beeru tmrtakj mächas ishi tamrsinki kuduakie hownsu naagnka zarkj kudakiedadakiekj utujka amaka qank qoy amkiz tmrtas ishi utu tamrn iti ejki kuokj basisiz tiog. Qiäbgis aabu kayki dadu kifilkj chong istishkint aabu buoski ishikj kuchuqank ishi mäch xuusj e tamrsnti. Yiägyant siskjkayt qeadäki dadakie istishint qiyabgsjki edu qank η tamrsj basisigo.

4^z. Dadakie ishi tamrda ishkij dogj baltat ishi xuuski nuogaken qaydriki nuogu ebte qay sate uoysiskay ishi xaagm xaagm qayda kaaysi qank ishi gieli ishi tamrkst tigo. A amdasis kaaysi qank ishi tamrda iskij berkj kay a kiddasis iti xuusi shoyt/hhel/ ki tmrtakj chong kaaysi e tamrsz iyakz basisigo.

5^z. Dadakie ishi akraski akraska qaydij man mandkien kifilkj chong iti tsitu anz basisigo. Haa ishi astamaryakie dadakie siska iishi babka ishi kuoyka enjis taz tigo. Astamaria dadakie tachimas a senki kudu tigo. Haa a edjkist jeysh qaykidakiek qay hotsukay kidaknka ishi qaykids a sednjz basisigo.

Hhaakj guysint wukj sis a amez gesi hiaki tmrtakj məchakj hat hielki nuogu hiirdjikigo. Hhaakj sap'm kielki tmrtakj məcha gats tamrsinki kudu tadjikigo.

Buudu nuogum kielu

“Buudu nuogum kielu” gəndədəda gatsnt ki 30 dəqiqa tmari dadakie istishki saamntakj chong ishi tamrte nuogakj ebma nak aamkint ishi xuusnki saat tigo. Buudu nuogumas dadakie ishi tamrnkidakj hat kek ishi afisə utu tamrn ednz tigo. Hhaakj hat buudu nuogum ednzka uochkj qank siskjka gant kidakiesn ustisinisho.

Buudu nuogu ishi nuogum edniz:-

1. “Buudu kardu” a gndkist atsm qoy sis ishi tamrnki tmrt wərqat iyakzkj hat qaydnki akr a amkst iskij chong nof amnki nuogu iskij chong məchki akr tigo.
2. Tmari maxsaafakj hat ki akrakie ka
3. Akr man mandakien ŋ hounsumz basisigo.

Tmrt kielakj hat hiel “Buudu nuogum saat” gədkı ebmas iti yaafkst “Buudu nuogum kardu” iti qiabgisda tmrtakj məchaka hiirkjka hielki ebemas (siyalika karzka gəshaka yaabkj haduka iib yaabka kar man mandakie) tadjkidakiekj hat iti guchinki uochkj iti guchi uochij basisigo.

Tsəy kielu

Tsəy kielu gədəjki tmrt kiela dadakesis uynd tsakiki nuoguka tsəyka ŋ gənishi siisnki kielu tigo. Tsəya dadakie saamntakj chong ishi tamrkidas ustisəz a amkəst hhədnətə dadakesis tsəya a gəndishi siskj chosht ishi bangərs gəte ishi uochn ednte tsəakj chuong hiirdjki yaabakiek naagnjka yap'mka hhaakien ishi xuusn hounsigo

Tsəyas a gəkidakj tsant dadakie tsəykj chongki ebmas ishikj gielig kek a wukint uochi xusinti. Yekj chuosht tsəyas hiənu kalis iti gənishi sisə. Tsəyas dadakie sis ŋ-gənkj tsant

kek ң-nabb eduqank gənishi sisj basisigo.Tsəyas iti gənti siskj chosht tsəyakj chuong hurtiki uochkj uochinti.Tsəyas iti gətskist “ң-gəna sise?gənsisa.” Tsəyas ishi huotsukstka ң-tsəyas bəngrsnti goj.Hogjtat tədnki xhəydnakien kek goj.

Əy kiəlu

“əy kifil kiəlu” astamari maxsaaf hhaa qajk məchshn tədnki əyakiekə gob dəmbi əyakiekə əy naagjacie kaasis saamntakj chörgki tmrtas ustsz tigo. Əy kifil kiəlt maxsaaf hhaa qajk məchish tədnki əyakie saamnta tmrtas ustisgo.Gatsi shigz amki əyakien shoyt el əy qajk sisno.Əy shadndkie tsuku tsku qajk besk xaagm xaagm əysislə. Yiəkj choysht dadakie etkj choysht əyas ishi gen eoj. Hiənu qoy nuogakie yash ishi ebkint sə əyas ishi gab əya.Ishi əydakj choysht ishi siski hiənu qoy nuogas tsant ishi tamrki tmrt nada qajk aməchshnkint uochitəy nuogumstəy eoj.

Astamaria astamri maxsffaka əy maxsaafkj chörg idjki əyakie kiamakj bayg sidi milkit istkigo.Idjkiyt kidaka sidi milkit tana istkiti.Hhaasis idjkiytki əyakien dognjat ki gəndn bastəy istkiyt kidaska a mamsu əysiz basisigo.

Ishi qəy xusŋki kiəlu

Astamaria/ren saamntasis qubsnki ishi gəli /buudu qəydnakj sap'm dadakie juakj qoy nuogu qoy ishi qəy xusŋkida tamari maxaafakj hat aama. Tamari maxsaafakj hat kidas ishi wosndagant ishi qəydənt soj.Wosiyas kek siskay qiadəki dadakie sis huonsu tasj. Ishi qəy xusz hhaa nuogum kiəltka man manz ishi qəykidakiekj hat ishi xusn a edakj sap'm aabu boskika hiənu qoy nuoguka hadika ishi bertəy xsaaftəy akrakien diskətəy e ishikj kuchaska wuchkutəy ebm ishi ta qəy xuusn ego.

Kifilkj chörg ednki kaaysakie

Kaaysi hhaa saamntakj chörg ishi tamrdadasn ustsjki qəydn tigo. Hhaakj sap'm kaaysa buudu qajk ishi kaastndasis dadakie buudu qajk ishi tamrzka ishi qəyzn huonsuz tigo. Gats el ki kaaysibaabakie kaaysa dəmbiyas ishi xuskint soj.Kaaysas kek kaaskay ң qiant huonsaka ziŋguka xusxsəj.Kaaysa a kaastnki kudu atadnkidasn wosia kuduk ishi qəya.

Kifilkj həykj ednki kaaysakie

Dadakie el kaaysi qajk ishi tamrdada xustnkigo.Kaaysakie saamntakj chörg ishi tamrki ebmas qoy tanishi ustsdaaz titi. Yiəkj sap'm inkj kuchuka iituka ustutəy inkj hadakie gab qəyn huonsudaaz tinishi.

Getsi dadakie kaasjki bala hhaashunzka ziñgu kodekay qiaz atidas kek soñ. Yiækj choysht el ki dadakie kaasz ishi tint ebm. Ishikj kint ishi kaasz gant mamsñ. Ishi qaykizn mächitəy sətəy buudakj chonj ishi gab qayn eoñ.

Niyani xuuskj kiəlu

Niyani xuskj kiəlu dadakie a geli ageli karzu anki akr quxstəy atstəy akr akrs siali diskətəy nuogu qoñ toku qanjk akrs qaytəy wərəqət chont əy qutsutəy ishi eageli ki karzu qayn əjki kiəlu tigo.

Tmrtakj məchi qoy qoydakie saamnt qoy qoykj hat astamari maxsaafakj hat kek andntəy tamari maxsaafakj hat ishi xaagmnkidasis gobnki məchi istkinishi.

Ishi xuuskidas əz zarnki kudu

Astamaria/ren dadu qoy yir axuskint yir a ejkintka a qaykjki nuogu yir axuskint shoyt kiəlt zarkj azar xusz basisigo. Zarkjkj ebma dadakie shoyt kiəlt ishi məchin bastnkidas ə bas sə huonsu tasjki kudu tigo. Biargu hhaakj choyshtki dadakie ishi xuuskidas ə zarinki kuda tamrka tamrs kudu aamkst Astamaria/ren el ki dadakie qaydnas (kaaysi, tsəy, nuogum) buuduqankka ishi gəlis ishi qey dadas asən qaydnz amigo. Hhaakj sap'm aatubaabakie ishi dadakie ign ishi xusn a edn tıpmka huonsu tadnz basisigo.

Biargu hhaakj chonj ednki zarj dadakieustdakj sap'm a geli a gəlik zarkj zarkjkka zarkakj yafkjas qabsu dadakien tsantka choyshtka kesistəy qoydakj kar qoydakj ishi tsakin ə edaz tana titi. Kudu hhakj chonj astamariakie dadakien ishi huonsu edadakj sap'nm iskubaabakie ishi dadakie ign kudu ishi xuusjka huonsu ishi taan a edniz basisigo.

Tmrt hounsu naagj

Tmrt hounsu naagj tmrt qoñ məchin tmariyakie iayakz ishi xuustəy qaytəy ejnki tmrtka tamrsikanaagj tigo. Tmrtakj tadnas a kuokj qank tmrt hounsu naagj tmrtka tmrsika haadua edn huonsumtəy tmrt qaydəkj hat a utunkida gant hiəshigo. Iakz as tamrkayki dadakie sis hounsu naagj huonsum dant ishi xusn eaz tigo. Hhaasis a geli a gəlik məchakien tmrt hounsu naagj qank e kiamsu tamrs dadakie nuogakien dant ishi xusn eaz tigo.

Astamri maxsaafakj chonj elki saamnta tnrt hounsu naagj hiirdj andikinishi. Hounsu naagnaka astamariakie sis qiabgis gant ten andikiz ishi ankst astmaria/ren tmrt qubisa gant guchtəy yiltəy ka dogj baalu qank mamsin hounsuukj hat hiəshiz tinishi. Hhaasis kiamsi akrakien (fuotu akr, fuostər akrki naagnka a geli a gəlik naagnakien) hounsum dadakie iñg kudu kuotj tamrsinz astamriakie qaydəj tigo. Hounsu naagnakie shishtatki nuogu qank qaydəj hounsumtəy ka ishi geli hurtiki nuogakien ə hounsumniz xhydəgo.

“O” kifilkj tmrt mächka ishi tanki xuuskj ka

“O” kifil tmrt qubis gædnki ebmakie ayen tmrta dæmbi qank yaku mächakie /iŋg kudakie/ qank kotnki xuuskjka biargakj chonj ki mæchiakiekj chongwunki kifil kiølu gashkj hhaakj guyn andikigo.Yaku mæchakie ishi gæli beskjukt qiya qoyda qoyda qank mæchishm shoyt kiølttamrka tamrsi kudukj chonj qæydndaz tinishi.

1. Yaabkj haaduka qiabgis haadu ignj (140 kifil kiølu)

Am baastnkida:-

- Yaabkj haadu huonsuka qæydj a gæli a gælik i wæshakie ebmka kanguka qutuka yaabkj haadu ber xuusinishi.
- Ishikj haadu iitu iak iakidakie qank wæsh yaabkj haadakie gab qæyn enishi.
- Iitu yas yasidakie gab qæyn kalbisinishi.
- Jiæzh sis amki haadakie kuokj el kiølt qæy iskinishi.

2. Edu nuogu ignjka huonsumka (150 kifil kiølu)

Am baastnkida:-

- Kek hhæydnka xuuskjka bangrsi tædnizka iskinishi.
- Mandakie qank ebm hat qoy ishi amki xuuskj iskinishi.
- Nibab kudun iskinishi.
- Tsantki tsaafkj mamsuka tsaafkj iskinishi.
- Niyni xuuskj ignj iskinishi.

3. Hadi ignj kudu iskinishi (150 kifil kiølu)

Am baastnkida:-

- Hadiyakien bertæy kaditæy enishi.
- Nuogakien qoy amkizka kiamikizka xuusinishi.
- Mak naagjakien xuusinishi.
- Gobkj ebm genishi.
- Kiølukj ebm ginishi.

4. Ishi gəliska yaab hhaashundakjka am igj (120 kifil kiəlu)

Am baastnkida:-

- Ishi gəlis ebm gədnkaishi gəlis ishi huonsumki xuuskj iskinishi.
- Yaab hhaashunda amka xuuskjka iskinishi.
- Ishi gəliska dogj balu jiəyzh kuotinishi.
- Mandakien huonsuka zingum hhaarkistəy bəybəytəye eñki kudu iskinishi

5. Dogj balu xuukjigj (130kifil kiəlu)

Am baastnkida:-

- Danki dogj balu xuusinishi.
- Dogjtatki nuogakien ebinishi.
- Dogj balubəybəy bas xuusinishi.
- Dogj baluki zingu kuodenki nuogakiesn xuusinishi.
- Dogjtatki naagj am xuusinishi.

6. Zarkj qəydnka ustis ebm igj (110 kifil kiəlu)

Am baastnkida:-

- A gəli a gəlikı akrka karzka xuusinishi.
- Akr akrstəy diskitəy enki igj iskinishi.
- Ishikj dogjtatki nuogakien huonsum a gəli a gəlikı karzu ishi qəyki igj iskinishi.
- Əy mamsukj hat iti gabmki baskj iskinishi.
- Zarkj xuuskj kudakien xuusinishi.

Astamria/ren saamntakj chonj mamsinki kifil kiəla 25 a amkst so gədnki məch kifil kiəlu gashkj kuokj a gəlikı a gəlikı məchakj qang ki am bastnkida ishi gəlis iti kifil kiəlu gəshkj istkigo. Hhaa kuduk yaabkj haadakiekä qiabgis haadakie igj 4 kifil kiəlu, edu nuogu igjka huonsumka 5 kifil kiəlu, hadi igj kiəlu 5 kifil kiəlu, ishi gəliskayaab hhashundaka am igj 4 kifil kiəlu, dogj balu xuuskj 4 kifil kiəluka zarkjka ustiska ebm igj 3 kifil kiəlu ishisis mamsinkigo. Hhaa xaagm xaagm kiəltat qəydijkida tana dadakie ishi kobzka huowzka suogu saatkj hat amity.

(Atsm qoykñki kifil tmrt)

Saamnt 1^z

Saamntakñ chonq ishi tamr xuusñkidakie

Dadakie tmrt hhaakñ choysht,

- Yabkn hadu sumu biernishi. (4 kifil kielu)
- Dagn baaltat kar a geli a geli qogdaki nuogu bernishi. (5 kifil kielu)
- 1-9 hadi hadinishi. (5 kifil kielu)
- Geydm (qabgig:- hhñjismka kafika shorkñka duufuka hhakien genishi). (4 kifil kielu)
- Ishi dogñki baalas dogñ baal manz qaqñk neshushnishi. (4 kifil kielu)
- Akr siska karzusis amki naagñakie berinishi. (3 kifil kielu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagnj

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, yaabkŋ hadun səsisdəki akr 1-9 hadi gəbəxa, hadi loto, hadnki nuogu (qorki, hharxhi kar man manz) gəydmski akrakie əy naagŋakie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəlik i siali anki ırsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 1^z

Buudu nuogum uochŋakie

1. Akrakŋ hat yir yir nuogu asədndəni?
2. Sədndəki akrakŋ hat yir qogn sisiz ist ishikini? Ishikŋ dagŋtat el kiəlt sistndəki qogn yir ishi tini?
3. Akrakŋ hat ays ūiyka inchika kar man ziti sədsni?
4. Akrakŋ hat iti sədəki yaabakiekŋ chonq kumukŋ sap'm iti sədəki hadakie nak nak ishtini? Kumukŋ sap'm amki hadiakien yiki təki qiabgssini?
5. Akrakŋ hat ishi sədəki gogn baala iti dogŋ baala qaŋk aneshushnkst yir aakrkini?
6. Akrakakŋ hat gəydmstəy, hhənjismstəy, irstəy, shorshtəy, kaar manz, qiabgisdaaz naz təni? Iti yir yir kiəlt təniti hhənjismdəni? Iti hhəjismkst yir iti edəni?
7. Iti sədəki akras n̄ akrsŋ basnt yir yir naagn abasisini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafakŋ chonq hadi 1 “Komtu i-gəli xusis” nuogas gənishi yiəkŋki uochŋakiekä qoy amki uochŋ uochŋ. Huognat xhəydnas achəyis.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie maxsaafakŋ chonq kaaysi hadi 1 “inkŋ tsantki hadiakien oshku” gədəki kaaysi yaabkŋ hadakien ishi xusin huonsŋ.

- Kifilkj hækj edndeki kaaysage maxsaafkj chonj kaaysi hadi 2 “yaap’m kaaysi” gædæki kaaysas kaas dogntat sistndeki hiänakien ishi ber xuusn eoñ.
- “Wolki kaaysi” dadakie ishi barkidas ishi kaasn e dadakie el ki nuogu ishi gæyn huonsuñ.

Ishi qey səsisñki kielu

- Qeydn 1:- qeydn maxsaafkj chonj qeydn 1kj hat kidagant dadakie qoy qoy ishi qey tsøyakj hat Komtu izhin I xusdagant kifilgat mandakie.
- Qeydn 2:- qeydn maxsaaf chonj qeydnz hat kida gant 1-9ki hadiyakien ishi oshkun eoñ.
- Qeydn 3:- qeydn maxsaafakj chonj qeydn 3kj hat kidagant 1-9 ki hadiyakien ishikj kialu, qorki yiøqiant qoy amki nuogu ishi anu hadn eoñ.
- Qeydn 4:- qeydn maxsaafakj chonj qeydn 4 hat kida gant hadi kardu ishi huonsum 1-9 ki hadiyakien edu qaqk oshkun eoñ.

Niyani xuuskj kielu.

- Akr qeydnisi amki naagn qiabgis:- irsas, karsu naagn, lapis, chatis naagn wæræqet hhaakien kobe dadakie xuusn eoñ.

Kifilkj chonj edndeki kaaysakie

- Kifilkj chonj edndeki kaaysakie maxsaaf chonj kaaysi hadi 1 “yir ishi gæydni?” gædæki kaaysas kas a gæli a gælikj geydi ishi qiabgsn eoñ. (Qiabgis:- hhænjishmka duufuka geydn...)
- Kifilkj chonj edndeki kaaysakie maxsaaf chonj kaaysi hadi 2 “hadi loto” gædæki kaaysas ishi kaasu hadiyakien hienu qaqk bern huonsuñ.

Əy kielu

- Əy maxsaafakj chonj əy hadi 1 “tmrt iipm ŋ təga” gædæki əys ishi əy tmrt ii ishi utun eoñ.
- Əy maxsaafakj chonj əy hadi 2 “yaabkj hadu” gædæki əys ishi əysis yaabkj hadakien ishi xuusn eoñ.
- Əy maxsaafakj chonj əy hadi 3 1-9 ki hadiyakien edu qank ishi hadin “kəbi yas yasin” gædæki əyas əysñ.

Saamnt 2^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Yabkŋ hadu qeydŋ gənishi. (4 kifil kiəlu)
- Ageli a gəlik iib yaapm danstəy okŋstəy eŋki hiənu bernishi (2 kifil kiəlu)
- A gəli a gəli ki yaabu hiənu xuusinishi. (3 kifil kiəlu)
- 1-20ki hadi oshkinishi. (2 kifil kiəlu)
- Hadiakien xsaafinishi.(3 kifil kiəlu)
- Geydm akr (qabgig:- hhənjismka kafika shorkŋka duufuka hhakien genishi). (2 kifil kiəlu)
- Ishi gəli ishi huonsuminki kudu xuusinishi. (2 kifil kiəlu)
- Ishi dogŋki baalas dogŋ baal manz qanŋ nəshushnishi. (4 kifil kiəlu)
- Akrka karzuka begum genishi. (3 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qeydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, kumkŋ sapm yaabkŋ hadun səsisdəki akr, hadni nuogu (qorki, hharxhi kar man manz) geydmski akrakie əy naagŋakie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, ageli a gəlik siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchkŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 1^z

Buudu nuogum uochjajkie

1. Dadkie akrakñhat duufuki yaab ishi seda? Yiraminishi duufukini?
2. Akrakñ hat yir utustəy oysistəy ədəki hiənu amishi sedni? Ishikñ dognjat utustəy oysistəy edəki hiəna nak ishi tini? Yiramni?
3. Akrakñ hat ki dadakie yir ishi edni? Qəydnas ishikñ hadu nada qank tənishi qəydəni?
4. Akrakñ hat iti sədəki bala iti baala qañk a mamsəkist yir a akrdəni? Ishikñ dognjat yir yir nuogu ishi sədəni? Dogñ baalt it tə xuuskñ? It tekint ishikñ dogna qank yir yir hat a begmni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafakñ chonq hadi 3 “Wulbi zhiəysh kuotkñ” nuogas gənish sisə yiəkñ choysht nuoga qank məchishinki uochkñ uochj. Huognjat xhəydnas achəyis.
- Tsəy maxsaafakñ chonq hadi 3 “Wulbi zhiəysh kuotkñ” nuogas gənish sisə yiəkñ choysht nuoga qank məchishinki uochkñ uochj. Huognjat xhəydnas achəyis.

Kifilkñ həykñ edndəki kaaysakie

- Kifilkñ həykñ edndəki maxsaafakñ chonq kaaysi hadi 5 hat tmrt kaaysi “hadi qank buudu mamsniz” gədəki kaaysi ishi kaaysn e ishikñ haadas ishi xusin eoñ.
- Dadakie ishikñ aabu it shuokñ e mandakie sisinki hiəna yiki qadu tənt ishi xuusñ eoñ.
- Kifilkñ həytñ edndəki kaaysakie maxsaaf chonq kaaysi hadi 5 “hadiakiekñ buudu mamsu” gədəki kaaysas ishi kas hadiakiesñ xuusñ eoñ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ign kuokñ ishi ign huonsñ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn 1:- qəydn maxsaafkñ chonq qəydn hadi 2kñ hat kidagant 10-20ki hadiyakien eduk ishi hadin eoñ.
- Qəydn 2:- qəydn maxsaaf chonq qəydnhadı 3kñ hat kida gant 10-20ki hadiyakien qorkika hherchka qoy amki nuogu ishian hadin eoñ.
- Qəydn 3:- qəydn maxsaafakñ chonq qəydn 4 hat kida gant hadi kardu ishi huonsum 10-20 ki hadiyakien edu qañk oshkun eoñ.
-

Niyani xuuskøj kiəlu.

- Karzu qeydn sis amnki aqeli aqeliki naagnej Qiabgis:-shibo, karton, məgaz, hhakin kobde dadakie ishiknej akrka sialika ishi bern eoj.
- Buudu kardu 5kj hat ki akras huonsum shishtat kaar ki mangist ii ishi sə ishiknej doejn baal qaqk mamsun eoj.

Kifilknej chonj edndəki kaaysakie

- Kifilknej chonj edndəki kaaysakie maxsaaf chonj kaaysi hadi 1 “yir ishi gəydni?” gədəki kaaysas kas a gəli a gəliki geydi ishi qiabgsn eoj. (Qiabgis:- hhənjishmka duufuka geydn...)
- Kifilknej chonj edndəki kaaysakie maxsaaf chonj kaaysi hadi 2 “hadi loto” gədəki kaaysas ishi kaasu hadiyakien hiənu qaqkbernhuonsuŋ.

Əy kiəlu

- Əy maxsaafaknej chonj əy hadi 1 “tmrt təpm ə təga” gədəki əys ishiəy tmrt ii ishi utun eoj.
- Əy maxsaafaknej chonj əy hadi 2 “yaabkj hadu” gədəki əys ishi əysis yaabkj hadakien ishi xuusn eoj.
- Əy maxsaafaknej chonj əy hadi 5 1-10 ki hadiyakien edu qank ishi hadin “ə-kaasa ə-hhənjishima” gədəki əyas əysəj.
- Əy maxsaafaknej chonj əy hadi 3 10-20 ki hadiyakien edu qank ishi hadin “kəbi yas yasin” gədəki əyas əysəj.
- Əy maxsaafaknej chonj əy hadi 6kj hat “siali aqeli aqeliki” gədəki əyas ishi əy akrasis amnki a gəli a gəliki sialiakien ishi bern eoj.

Saamnt 3^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Yabkŋ haadu qəydlŋ gənishi. (4 kifil kiəlu)
- Ageli a gəlik iib yaapm dənstəy okjstəy eŋki hiənu bernishi (2 kifil kiəlu)
- A gəli a gəli ki yaabu hiənu xuusinishi. (3 kifil kiəlu)
- 1-20ki hadi oshkinishi. (2 kifil kiəlu)
- Hadiakien xsaafinishi.(3 kifil kiəlu)
- Gəydm akr (qabgig:- hhənjismka kafika shorkŋka duufuka hhakien genishi). (2 kifil kiəlu)
- Ishi gəli ishi huonsuminki kudu xuusinishi. (2 kifil kiəlu)
- Ishi dogŋki baalas dogŋ baal manz qarŋ nəshushnishi. (4 kifil kiəlu)
- Akrka karzuka begum genishi. (3 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, kumkn sapm yaabkŋ hadun səsisdəki akr, hadni nuogu (qorki, hhərxhi kar man manz) gəydmski akrakie əy naagŋjacie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, ageli a gəlik i siali anki ırsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 1^z

Buudu nuogum uochñakie:-

1. Dadkie akrakñhat duufuki yaab ishi seda? Yiraminishi duufukini?
2. Akrakñ hat yir utustəy oysistəy ədəki hiənu amishi sedni? Ishikñ dogntat utustəy oysistəy edəki hiəna nak ishi tini? Yiramni?
3. Akrakñ hat ki dadakie yir ishi edni? Qəydnas ishikñ hadu nada qank tənishi qəydəni?
4. Akrakñ hat iti sədəki bala iti baala qajk a mamsñkist yir a akrdəni? Ishikñ dogntat yir yir nuogu ishi sədəni? Dogñ baalt it tə xuuskñ? It tekint ishikñ dogña qank yir yir hat a begmni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafakñ chonq hadi 3 “Wulbi zhiəysh kuotkn” nuogas gənish sisə yiəknj choysht nuoga qank məchishinki uochknj uochñ. Huognat xhəydnas achəyis.

Kifilkñ həykñ edndəki kaaysakie

- Kifilkñ həykñ edndəki maxsaafakñ chonq kaaysi hadi 5 hat tmrt kaaysi “hadi qank buudu mamsniz” gədəki kaaysi ishi kaaysn e ishikñ haadas ishi xusin eoñ.
- Dadakie ishikñ aabu it shuokñ e mandakie sisinki hiəna yiki qadu tənt ishi xuusñ eoñ.
- Kifilkñ həykñ edndəki kaaysakie maxsaaf chonq kaaysi hadi 2 “yapm kaaysi” gədəki kaaysas ishi kaski kiəlt hiənuakien ishi xuusñ eoñ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ignj kuokñ ishi ignj huonsñ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn 1:- qəydn maxsaafkñ chonq qəydn 5kñ hat 1-20 kihadiakien qorki qajk qoy amki nuoguqajksap’m qang an hadiyakien hadinkı nuogakie qajk ishi kiəmstəy haditəy en eoñ.
- Qəydn 2:- qəydn maxsaaf chonq qəydnz hat 4kñ hat kida gant 1-20ki hadiyakien eduqajk ishi oshkun eoñ.
- Qəydn 3:- qəydn maxsaafakñ chonq qəydn 6kñ hat kidaganthadi 1-20ki hadiyakien edu qajk ishi oshkun eoñ.
- Qəydn 4:- qəydn maxsaafakñ chonq qəydn 7kñ hat kida gant kotn qajk mamsnki 1-20ki hadiyakien ishi kiamsu xsafn eoñ.
- Qəydn 5:- kumukñ sap’mki hhəykñ ki yaab haadakien qiabgsdəki akr dadakiesis qiabgs ishi huonsas ishi gen huonsuñ. (Qiabgis:-aabu sədnsis, hhāāy siskñsis...)

Niyani xuuskñ kielu.

- Akr gændaaaz nak tænt dadakie qañk nuogum qiabgis:- ishikñ dogjtat kaarki akr mamz kode qiabgsñ.
- Niyani xuuskñ maxsaaf choñg niyani hadi 1 “akrakien atsistay” gædadas ishi qæyn e akras ishi xuusñ eoñ.

Kifilkñ choñg edndæki kaaysakie

- Kifilkñ choñg edndæki kaaysakie maxsaaf choñg kaaysi hadi 1 “yir ishi gæydni?” gædæki kaaysas kas a gæli a gælikí geydi ishi qiabgsn eoñ. (Qiabgis:- hhænjishmka duufuka geydn...)
- Kifilkñ choñg edndæki kaaysakie maxsaaf choñg kaaysi hadi 2 “hadi loto” gædæki kaaysas ishi kaasu hadiyakien hiænu qañk bern huonsuñ.

Øy kielu

- Øy maxsaafakñ choñg øy hadi 2 “yaabkñ hadu” gædæki øys ishi øysis yaabkñ hadakien sumas ishi xuusñ eoñ.

Saamnt 4^z

Saamntakñ choñg ishi tamr xuusñkidakie

Dadakie tmrt hhaakñ choysht,

- Yabkñ haadu qæydñ geishi. (4 kifil kielu)
- A gæli a gæli ki yaabu hiænu xuusinishi. (1 kifil kielu)
- Wosika diembika xuus bañgrs taasnishi. (4 kifil kielu)
- Hadiakien xsaafinishi.(5 kifil kielu)
- Ishi gæli ishi huonsuminki kudu xuusinishi. (4 kifil kielu)
- Ishi dogñki baalas dogñ baal manz qañk næshushnishi. (4 kifil kielu)
- Huonsu taanki baalakien bernishi. (3 kifil kielu)
- Akrka karzuka begum genishi. (2 kifil kielu)
- Ishikñ dogjtat ki agæli agælikí akrakien akrsinishi.(1 kifil kielu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, kumkŋ sapm yaabkŋ hadun səsisdəki akr, hadni nuogu (qorki, hharxhi kar man manz) gəydmski akrakie əy naagŋakie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəlikli siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 1^z

Buudu nuogum uochŋakie:-

1. Akrakŋ hat yir akrki nuogu huons tasdaaz ishi sədəni? Huonsu tədəki gobakie naz ishi tint ishi yartibaababki sis ishi goj? Yir huonsu ishi tədəni?
2. Akrakŋ hat ə gəlis ə huonsuŋki nuogu iti sədəni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafakŋ chonj hadi 4 “xaagŋ uutuakie” gədəki tsəyas tsəy tamriakie ishi dogŋ baalas dogŋ baal manz qank ishi mamsŋ eoŋ. Tsəyaqank məchishmkı uochŋk uochtəy xhəydn tate eoŋ.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ edndəki maxsaafakŋ chonj kaaysi hadi 6kŋ hat tmrt kaaysi “xhilizh xhilizh” gədəki kaaysi kaasistəy wosika diəmbika ishi kuotu bangŋrsŋ eoŋ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki igŋ kuokŋ ishi igŋ huonsŋ.

Ishi qəy səsisŋki kiəlu

- Qəydn 1:- 1-20 ki hadiakien qiabgis dadakien ishi maxsaafakŋ hat ki qəydŋ xuuskidas ishi xaagm xaagm xsaafn eoŋ.

- Qəydn 2:- kumukj guys ki yaab hhaykj ishi gən ete səsstəy huonsu tata eoj. (Qiabgis:-kuchu məchisis, ashu indusis...)

Niyani xuuskj kiəlu.

- Karzu gədndaaz nak tənt dadakie qajk nuogum, ishikj doqjtat karzakien nak ishi tint ishi xuusj eoj.
- Niyani xuuskj maxsaaf chonj niyani hadi 2 “doqjtatki akrakien a gəli a gəliki karzuk ishi quxsu xaam xaagm kiamsj eoj.
- Niyani xuuskj maxsaaf chonj niyani hadi 3 tamari maxsaafkj hat ishikj doqjtatki huonsu tadəki gobakie akr dadakie ishi diskj e huonsj.

Kifilkj chonj edndəki kaaysakie

- Kifilkj chonj edndəki kaaysakie maxsaaf chonj kaaysi hadi 3a gəli a gəliki biargukj chonj ki yaab hiənu. (Qiabgis:-iayrzka barzka, daduka nyakuzak kuchizka) dadakie ishi xuusj eoj.

Əy kiəlu

- Kumukj guys ki yaab haadaken tamariakie ishi ber xuusj a gəli agəliki əy ishi mamsueoŋ.
- Əy maxsaafkj chonj əy hadi 7 “kuchu xhurum yiətigo.” Gədəki əyas ishi xaagm xaagm əyn e ishi gəlisis ishi ebmki kudakien ishi iskj huonsuŋ.

(Atsm xaaqnjz kifil tmrt)

Saamnt 5^z

Saamntaknj chonj ishi tamr xuusnjkidakie

Dadakie tmrt hhaaknj choysht,

- Yabkj haadu qeydij gennishi. (4 kifil kielu)
- Wosika diembika xuus bangrs taasnishi. (4 kifil kielu)
- Buudu qaajk kek gab nuoguminishi.(1 kifil kielu)
- Hadiakien xsaafinishi.(5 kifil kielu)
- Ishi geli ishi huonsuminki kudu xuusinishi. (2 kifil kielu)
- Ishi dognjki baalas dognj baal manz qaajk nashushnishi. (4 kifil kielu)
- Gob dogdaazkj chonjki zingua edn wuchkunkint xuusnish. (2 kifil kielu)
- Huonsu taanki baalakien bernishi. (4 kifil kielu)
- Ishiknj dognjat ki ageli ageliki akrakien akrsinishi. (1 kifil kielu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochknejka bənğrsika, əyka kaaysika.

Buudu nuogum uochnejkie:-

1. Dadkie akraknejhat duufuki yaab ishi seda? Yiraminishi duufukini?
2. Akraknej hat yir utustəy oysistəy ədəki hiənu amishi sedni? Ishiknej doqntat utustəy oysistəy ədəki hiəna nak ishi tini? Yiramni?
3. Akraknej hat ki dadakie yir ishi edni? Qəydnas ishiknej hadu nada qank tənishi qəydəni?
4. Akraknej hat iti sədəki bala iti baala qanq a mamsəkist yir a akrdəni? Ishiknej doqntat yir yir nuogu ishi sədəni? Dognj baalt it tə xuusknej? It tekint ishiknej doqna qank yir yir hat a begmni?

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 2^z

Buudu nuogum uochnejkie:-

1. Akraknej hat yiryir iti sədəni?
2. Akraknej hat edndadakien ishiknej təpməka tmrt təpmə ishi qəyda? Ishi gəlisis qərkay ishi qiadənt yiki təki qəydəni?
3. Akraknej chonq ishi gəlin huonsudəki yaab ishi eədnə? Yir yir ishi edəni?
4. Akraknej chonq sədndəki huonsu tədəki baalasishi yartibaabu sis ishi qıabgsi? Yir yir huonsu ishi tədəni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafaknej chonq hadi 5 “Koyyzka Akuka” gədəki tsəyas dadakiesis tsəynj. Yiəkjə choysht mamsnki uochknejas uoch.Xhəydnkaxhəyj.

Kifilknej həykəj edndəki kaaysakie

- Kifilknej həykəj edndəki maxsaafaknej chonq kaaysi hadi 7kj “Iigin I gedagant” gədəki kaaysi kaasistəy wosika diəmbika ishi sis bənğrsi tasñj eoñ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ign kuoknej ishi ign huonsñj.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn 1:- qəydn maxsaafkŋ chonq qəydn 8kŋ hat kida gant dadakie buudu qaqk karakar ishi qəy aln e “ishi utuki kaaysi” ishi nuogumn eoŋ. Hhaakŋ choysht buudu insubaab bernzka kek hhəyniska ishi woshi gab qəyn eoŋ. Uochkŋ ishi uochnt nuogumz basisigo.
- Qəydn 2:- qəydn maxsaaf chonq qəydnz hat 9kŋ hat kida gant 1-20ki hadiyakien eduqarq ishi oshknutəy xaagm xaagm xsaaф xuusŋ eoŋ.
- Qəydn 3:- qəydn maxsaafakŋ chonq qəydn 10kŋ hat kida gant ishi gəlis ishi huonsumuzka yir sis abasisnkint ishi nuogum ishi ebmas iskn eoŋ.
- Qəydn 4:- atsamaria/renetu autudəki kaaysi yir ama a utudənt dadakiesis goŋ. Dadakieka yiramsh utudənt ishi gen eoŋ.
- Qəydn 5:- Astmari dadakie yaab hhaashund zingu ishi wuchukinki kudu buudu qank ishi nuoguminki uochkŋ tatəy ishi nuogumnkŋ choysht hotsu a takinishi yaab hhaashund zingu ishi wuchukinki kudu ishi xuusŋ eoŋ.

Niyani xuuskŋ kiəlu.

- Niyani xuuskŋ maxsaaf chonq niyani hadi 3kŋhat ishikŋ doqnbaltki huonsu tədəki mangist iiyakie akr ishi gen eoŋ.
- Niyani xuuskŋ maxsaaf chonq niyani hadi 4kŋhat a gəli a gəliki yaabkŋ haad akr siali ishi diskn eoŋ.

Kifilkŋ chonq edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ chonq edndəki kaaysakie chonq saamntakŋ tmrta qank mamnki woəshish kaaysi ishi kaasŋ eoŋ.

Əy kiəlu

- Kumukŋ guys ki yaab haadaken tamariakie ishi ber xuusŋ a gəli agəliki əy ishi mamsueoŋ.
- Əy maxsaafkŋ chonq əy hadi 8 “ŋ-ochu Kiabm”gədəki əyas ishi xaagm xaagm əyn e ishi gəlisis ishi ebmki kudakien ishi iskn huonsuŋ.

Saamnt 6^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Hhaadu kalbka wəshika qiabgsinishi. (4 kifil kiəlu)
- Buudu qaqk kek gab nuoguminishi. (5 kifil kiəlu)
- Hadiakien xsaafinishi.(3 kifil kiəlu)
- Tsant choysht. (1z, 2z, 3z,) huonsuminishi. (2 kifil kiəlu)
- Yaab hhaashundakŋ chonŋki zingu nuogu wuchkinishi. (4 kifil kiəlu)
- Dogňtat ki nuogakien ber xuusinishi. (4 kifil kiəlu)
- Ishi dogňbalt hurtidəki a gəli a gəlikı nuogakien akrsinishi. (3 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagnj:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, kumkŋ sapm yaabkŋ hadun səsisdəki akr, hadni nuogu (qorki, hharxhi kar man manz) gəydmski akrakie əy naagnjacie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəlikı siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 2^z

Buudu nuogum uochŋjakie:-

- Akrakŋ hat haadu kalbis sis amki wəshakie nəda ishi tini?
- Akrakŋ hat kiyana gibŋhiatudəki dada aamđəki wuotsnis ays a ent təni? Iti it amkintays it eni?

- Akrakŋ hat yaabakŋ ashug kuoniki dada yir a edəni?
- Akrakŋ hat gab sədndəki yaabakie kiama zhiəysh tiog ishi gəda? Ays ishi e xuusini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafakŋ chong hadi 6 yaab hhashunda zirgu uochkunq qarŋ kiamki tsəy baas hoŋ. Yiəkŋchoysht dadakie tsəkŋ chonq gədinki yaab baalakien ishi akrs kaasn eoŋ.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Dadakie ishi kaasdəki hushakŋ kəndit kaar kəndi manda kuots ishi tsakin agəli a gəliki wəshi xuuskŋ (inu, hiatu, dagn ...) ishi qiabgisiñ mamki chati hat ishikŋ gadias ishi hadin eoŋ.
- “Wolki kaaysi”ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ign kuokŋ ishi ign huonsŋ.

Ishi qəy səsisŋki kiəlu

- Qəydn 1:- qəydn maxsaafkŋ chonq qəydn 11kŋ hat kida gant 1-20ki hadiyakekŋ chonq gəshtikidas ishi xsoxsi xsaafn eoŋ.
- Qəydn 2:- a gəli agəliki shadn anki naagŋ dadakiesis ta shigdak ishigats antəy naadakie shigəz chontka shadnizishi tint it gen eoŋ. Mandaka 1z, 2z, 3z, ishi gə bern eoŋ.
- Qəydn 3:- dadakie buuduk ishi alu tmrt iipm ki nuogakien qabsu bangersən e nuogakien ishi xuusŋ eoŋ. Qiabgs:- matŋ. Niyalu, buotu, esi, ishi kobde akrka kidŋka siali bern eoŋ.
- Qəydn 4:- qəydn 4 maxsaaf chong qəydn hadi 8 kida gant dadakie buuduk ishi alu ishikŋ dogňtat ki a gəli a gəliki nuogakin qiabgis:- hakim ii, tmrt ii, gabu balu... tədəki huonsu buuduk ishi alu nuogumtəy ka ishikŋ ebmas kiəlu kuotu nuogumzn ishi xuusn hounsuŋ.

Niyani xuuskŋ kiəlu.

- A gəli a gəliki yaabkŋ haadu wəshdkı yaab akr tanishi diskın huonsu təŋ.
- Ishikŋ dogňtat agəli a gəliki mangist ii akr a tanishi diskun huonsu təŋ.

- Akrakien ishi diskjki siali istkaykibalt dogjtat ki nuogjakkien (esi, kusum, buotu ...) ishi huonsumuz basisigo.

Kifilkj chong edndeki kaaysakie

- Kifilkj chong edndeki kaaysakie chong saamntakj tmrta qank mamnki woeshish kaaysi ishi kaasj eoj.

Øy kielu

- Ishikj dogjtatkaar a geli a geliki øy naagnj qank mæchishimki øyakien basu mams dadakie øyn eoj.
- Øy maxsaaf chong øy hadi 9 “shoyt el qoy balt” gædæki øyas øysis yaab hhashunda ist kiamnkiebmas ishi xuusn eoj.

Saamnt 7^z

Saamntakj chong ishi tamr xuusjkidakie

Dadakie tmrt hhaakj choysht,

- Hhaadu kalbka weshika qiaabgsinishi. (4 kifil kielu)
- Buudu qajk kek gab nuoguminishi. (5 kifil kielu)
- Tsant choysht. (Qiabgis 1z, 2z, 3z,) huonsuminishi. (4 kifil kielu)
- Mæch naagnjakiens ishi mamsinki edu nuogu (tsakigo, yiligo qoy kinishi) gænishi. (1 kifil kielu)
- Yaab hhaashundakj chongki zingu nuogu wuchkinishi. (2 kifil kielu)
- Yaab iys aam zingmtay huonsumtay enkint genishi. (2 kifil kielu)
- Dogjtat ki nuogakien ber xuusinishi. (4 kifil kielu)
- Ishi dogj balt hurtidæki a geli a geliki nuogakien akrsinishi. (3 kifil kielu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsay gædn, gædn, qaydn sësnz, uochkjka bañgrsika, øyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagnj:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, kumkj sapm yaabkj hadun səsisdəki akr, hadni nuogu (qorki, hharxhi kar man manz) gəydmski akrakie əy naagnjacie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəliki siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikj hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 1^z

Buudu nuogum uochnjacie:-

- Akrakj hat yir yir ishi sədni? Yir yir qəydn ishi qəydəndəni?
- Akras kek ebu sənti kuochidakie hadi təki tskina naakudakiey? Niaakudakie iys ishi kini? Kuochidakieso?
- Akrakj hat huonsutəy ziňhumtəy edənki yaab ishi səda? Naadatkie ishi tini? Yiramini?
- Akrakj chonj nuogumdəki yaab ishi səda? Naazkie ishi tini? Yir sis nuogundənishi gədəni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafakj chonj hadi 7“wuochig ki nuudu gabm” gədəki tsəyas tsəs ishi xuuskj qaqk məchishm uochkj uochnj. Huoguntat xhəydn taasñ.

Kifilkj həykj edndəki kaaysakie

- Kifilkj həykj edndəki maxsaafakj chonj kaaysi hadi 8kj “yaapmj akrs kaaysi” gədəki kaaysi kaysis yaapmakie gant ishi qəy xuusin huonsuñ. Qiabgis:- hianu gant
- “Wolki kaaysi”ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki igj kuokj ishi igj huonsuñ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn 1:- a gəli a gəlik shadı anki naaŋgakien dumu yaszka irsaska dadakie sis taa shigz ishi gatsu kaar shadnis anin e1^z, 2^z, 3^z, ishi gə kuokj kuokj qanq sumsə huonsuŋ
- Qəydn 2:- dadakie buuduk ishi alu tmrt tiiyakj chonj a gəli a gəlik wochi qabsu baŋgrsn e nuogakien ishi amdagant ishi bern huonsuŋ. Qiabgis: - kusum, esi, matj... ishi kobidie kolz xhilizh, shadnz shigz, wognz, kalbz, hhaashunz, hat kolkiz kusm ankiza ankay kizka ishi gə bern eoŋ.
- Qəydn 3:- qəydn maxsaafkj chonj qəydn 8kj hat kida gantdadakie ishikj shishitat ishi səki ziŋgakien ishi gətəy ziŋgas aysj e wuchkint ishi nuogumtəy eoŋ. Qiabgis:- yaab hhaasunda, tib yaab tmrt tip kar manz buudu nuogum hhaa kielt dadakie ishi ishi buudu chonj kek ishi nuogumtəy xuustəy en huonsuŋ
- Qəydn 4:-dadakie maxsaafkj hat ki xaagj a gəli a gəlik akr gabmakien buuduk ishi hadutəy mamsutəy naada təki tsaakikintka yilikint qoy ishi amkint ishi ber xuusn huonsuŋ
- Qəydn 5:-dadakie maxsaafkj hat dadakie akrakie gəshim ishi hadidakj choysht hadi qanq tsaakiki akras ishi kurun eoŋ.
- Qəydn 6:-qəydn maxsaafkj chonj qəydn 12kj hat kida gant dadakie buuduk ishi alu yaab ays aam zingumtəuy huonsumtəy ejkint kifilgat ishi nuogum ishi yaartibaabu sis gen huonsuŋ.

Niyani xuuskj kiəlu.

- Ishikj dogntat kar ki akrakien ishi sə (Qiabgis:-xərəp'ezu, ali-inchi, ti kar manda...) ishi akrsj huonsuŋ.

Kifilkj chonj edndəki kaaysakie

- Kifilkj chonj edndəki kaaysakie maxsaaf chonj kaaysi hadi 4 dadakie ishi buuduk ishi alu "kaafkj kaaysi" gədadas kaasis ishikj haadu wuognka ishi xuusn eoŋ.

Əy kiəlu

- Ishikj dogntatkaar a gəli a gəlik nuogakie am qanq məchishm əyakien baas mamsu dadakie əyn eoŋ.

Saamnt 8^z

Saamntakn chonq ishi tamr xuusn kidakie

Dadakie tmrt hhaakn choysht,

- Hhaadu kalbka weshika qiabgsinishi. (4 kifil kielu)
- Buudu qaqk kek gab nuoguminishi. (3 kifil kielu)
- Mandakie ebm kek hhaydnishi.(2 kifil kielu)
- Mamsnki naagjakien mamsinishi. (tsakigo, yiligo, qoy tinishi) gə mernishi.(4 kifil kielu)
- Guchika kiaskaki milkit huonsuminishi. (1 kifil kielu)
- Yaab iys aam zingmtəy huonsumtəy eñkint genishi. (4 kifil kielu)
- Dogntat ki nuogakien am ber xuusinishi. (4 kifil kielu)
- Ishi dogn balt hurtidəki a geli a gəliki nuogakien akrsinishi. (1 kifil kielu)
- Hadiyakien huonsum a geli a gəliki akr akrsinishi.(2 kifil kielu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochknka bəngrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagj:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf 20 a geli a gəliki hadni nuogu (qorki, hharxhi kar man manz)a geli a gəliki akrakie əy naagjakie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəliki siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikn hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kielu

Buudu nuogum kardu atsm 1^z

Buudu nuogum uochn jacie:-

- Akrakn hat buoz gayakn chonq niyakudakiek ka kuochidakiek shoyt ays ishi amini?

- Akraknej hat buoz gayaknej chonj niyakudakieka kuochidakiesis yir gant ishi yilini?
- Akraknej hat buoz gayaknej chonj niyakudakieka kuochidaknej hadi qaqk naaz təki tsakini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafaknej chonj hadi 8 “Sambətəka i gaydibaabakieka” gədəki tsəyas tsəs ishi xuusknej qaqk məchishm uochkj uochnej. Huoguntat xhəydn taasñ.

Kifilknej həyknej edndəki kaayskie

- Kifilknej həyknej edndəki maxsaafaknej chonj kaaysi hadi 9kj “kare yiəqiant jabu gab, kadu gab” gədəki kaaysas buudu ishi kaasin ishiknej haada wəshitəy en eon.
- Dadakie buuduk ishi aln e 1-20 hadinki nuogu taanishi gabmaknej chonqqoy qoy kiasku hadu kaasa yiəkjn choysht qoy gə gats qoy qoy guuzhi kaasin eon.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ignj kuoknej ishi ignj huonsnij.

Ishi qəy səsisnejki kiəlu

- Qəydn 1:-qəydn maxsaaf chonj qəydn hadi 13 kida gant dadakie buuduk ishi alu a gəli agəlik i ndu naagnej akr qaqk taanishi iti aam q[k am eon].qiabgis:- yiəlt indaaz, hhaaykjnej hat indaaz, gob dəmbika xuusknej kiəltki indu naagnej akr gə qoy amkidas ishi ann huonsnij.
- Qəydn 2:-qəydn maxsaaf chonj qəydn hadi 8 kida gant dadakie dadakie ishiknej shishtat ishi səki nuogu ishi gentka zingu ays iti e wuchkijkintishi nuogumin eon. (İipm, tmrt tıpm...) buudu nuogumu hhaakiəlt dadakie ishi andki buuduaknej chonj kek ishi qəytəy hhəydintəy e xuusnej huonsnij.
- Qəydn 3:-tamariakien xaagnej baalt anu naada təki dadu iakz ankint goej. Xaagnej baalt alki dadakie ishiknej hadiya qoy aamna a edaknej choystka qoy baalt kidakien qoy ishi tidas ishi ebn hadi ishi hadu xuusn eon.
- Qəydn 4:-qəydn maxsaaf chonj qəydn hadi 14 kida gant a gəli a gəlik baaltat hadiyakien ishi kiamsu xuustnki akr akrsn huonsnij.
- Qəydn 5:-qəydn maxsaaf chonj qəydn hadi 12hat kida gant dadakie buuduk ishi alu yaab qoy qoykjnej hat zingu akodient ays aednkint iti nuogum kifilgat iti yaartibaabakie sis gen huonsnij.

Niyani xuuskøj kiəlu.

- Ishikoj dogjat ki indu naagoj akr ishi ber akr akrs xuusoj eoŋ.

Kifilkøj chonj edndəki kaaysakie

- Kifilkøj chonj edndəki kaaysakie maxsaaf chonj kaaysi hadi 5 dadakie ishi buuduk ishi alu “gabmakie mams” gədədas ishi kaasin eoŋ. Kaaysa kiəlt dadakie tsakigo, yiligoka qoy aminishi gədədas ishi xuusoj eoŋ.

Əy kiəlu

- Əy maxaaf chonj əy hadi 10 “1knej hat 1yn guchi xaagnj eno. 1yn guchitəy” gədəki əyas əysisoj.

(Atsm kaduŋki kifil tmrt)

Saamnt 9^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Hhaadu kalbka wəshika qiabgsinishi. (2 kifil kiəlu)
- Hadu dochiki yaabakie kiəltat qəydn izk ishi qəydəki naagnkien sumu oshkunishi. (2 kifil kiəlu)
- Mandakiekŋ ebm nəyal hhəydnishi. (5 kifil kiəlu)
- Guchika kiaskika milkit huonsumnishi. (5 kifil kiəlu)
- Yaab iys aam zingmtəy huonsumtəy eŋkint genishi. (2 kifil kiəlu)
- Įib yaab hiir genishi.(2 kifil kiəlu)
- Dogntat ki nuogakien am ber xuusinishi. (4 kifil kiəlu)
- Hadiyakien huonsum a gəli a gəlikı akrkien akrsinishi. Dogntat ki nuogakien am ber xuusinishi. (3 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf tib yaab akr, dochikiz ist qəydəki a gəli a gəliki naagŋ qiabgəki akr 20 a gəli a gəliki hadi (qorki, hharxhi kar man manz) a gəli a gəliki akrakie əy naagŋjacie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəliki siali anki ırsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 3^z

Buudu nuogum uochŋjacie:-

- Akrakŋ hatyir yir nuogu təki sədndəni?
- Dadakie akras ishi sə tib qoykŋ əhəŋg ki tib yaabakien yikikie ishitint iti gen enti? Yiəkŋ choysht akrakŋ hat sədndəki yaabakien babu, kuoyka dədu ishi gə qiabgsŋ eoŋ.
- Akrakŋ hat ishikŋ hadu wəshishdəki yaapm istishkŋ? Naazkie ishi tini? Ishi sumas gənti? Hadi qəŋk ka naadakie ishi tsakini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafakŋ chonŋ hadi 9 “iigki yaapmka ishi dədauka” gədəki tsəyas tsəs ishi xuuskŋ qəŋk kiamki uochkŋ uochŋ. Huoguntat xhəydn taasŋ.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Ishikŋ hadu ishi wəshishin ednigo. Qiabgis choysht,kaar kəŋgiska qutugis,kaar qutiska kəŋgu... ishi tə hushas qutsu tsaka.
- Kifilkŋ chonŋ edndəki kaaysi maxsaaf chonŋ kaaysi hadi 10 “xuzen borkus” gədəki kaaysas ishi kaasn e dadakie ishikŋ haadu wəshitəy kalbtəy eoŋ.
- Kifilkŋ həykŋ edndəki maxsaaf chonŋ kaaysi hadi 11 “Duor xuzi” gədəki kaayssa kaasi dadakie ishikŋ hadu chandəki baal ustn eoŋ.

- “Wolki kaaysi”ishi ber ishi geli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ignj kuokn ishi ignj huonsn.

Ishi qey səsisnki kiəlu

- Qaydn 1:-dadakie buudu buudu qank ishi alu a geli a gəlik iib yaapm oshkin (qiabgis:-wuyu, kiyanu, zuni, otyi,...) ishi gə ishi amakie gant (qiabgis:-ishi əmknka ishi hhaaydəki baaluka yaab sis ishi tadəki huonsu...) ishi anj huonsu.
- Qaydn 2:-dadakie buuduk ishi alu ishi utuki yaapm ber ishikn huonsakn hat nuogumin eo. Buudu nuogum hhaakielt dadakie ishi berdnki buudukn chonj kek ishi hhəydntəy qəytə en eo.
- Qaydn 3:-dogntat ki nuogu qiabgis:-idrka wuqubka huonsu ishi iib yaabakie ishi uochide kifilgat ishi yartibaab sis gen eo.
- Qaydn 4:-haadu zingu a gədnkst anku təki gəndəni? Haadu zingu yir yiriti xuskini? Haadu dochiki yaabn huonsudəki a geli a gəlik naagj sumu ishi oshku ishi huonsudaazj gen eo. (Qiabgis:- aabu kəykiz qiabgsdaaz, aabu kəyki yaabu ist xsaafdəki naangki, dadu ist wuuz shurkudəki kuoy, gomu qanj ki chalk ati-geli...)

Niyani xuuskn kiəlu.

- Niayni xuuskn maxsaafkn chonj niayni hadi 5 a geli a gəlik yaapm akr tatəy ka siali ishi diskin eo.

Kifilkn chonj edndəki kaaysakie

- Dadakie buudu qank ishi aln e 1-20 hadiakien tanishi gabmakn choq qoy qoy kiasku hadu kaastəy yəkj choysht qoy gats qoy guchi kaasin eo.
- Kifil chonj ednki maxsaaf chong kaasi hadi 7 dadakie buuduk ishi alu yab qoy zingmkiz iys aedən huonskint taamu kaaysi qank kifilgat ish qiabgessn eo.

Əy kiəlu

- Əy maxsaaf chonj əy hadi 11 “aatubaabakie” gədəki əyas əysis iib yaabn ishi utu xuusn eo.
- Əy maxsaaf chonj əy hadi 12 guuchika kiyaskəka gədəki əyakien əysisn. (Qiabgis:- uchu xərmus xhilizh xərəp’ezkj hat gədadas) astamaria hhaaa gətsisis uchu xhilizh xərəmus xərəp’ezkj hat gats das das tamu qank tiəgo.

Saamnt 10^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Ishikŋ haadu dokidakie el kieltki qeydŋ ishi qeyn huonsdeki a geli a geliki naagn sumu giənishi. (2 kifil kiəlu)
- Kuokŋ qoy baluka iys aam alkint bərinishi (2 kifil kiəlu)
- Mandakie ebm kek hhəydnishi. (1 kifil kiəlu)
- Qoy amki uochkŋ uochite bangrs tate enishi. (4 kifil kiəlu)
- Guuchka kiaskika milkit huonsuminishi. (2 kifil kiəlu)
- Elka gabmka qiyabgsdeki nuogu bernishi. (3 kifil kiəlu)
- īib yaab hiir giənishi. (2 kifil kiəlu)
- Aatubaabakie ishi dadakiesis ishi edeki kotkŋ gienishi. (2 kifil kiəlu)
- Dogntatki nuogakie am bernishi. (4 kifil kiəlu)
- A geli a geliki karzi kek siali qank diskinishi. (3kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qeydn səsnz, uochknka bangrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagnj:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf īib yaab qiyedakie ishi qekist qiabgisdeki akrakie,a geli a geliki yaapmakrakiek, a geli a geliki əy naagnj, əy naagnjkie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, ageli a geliki siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 3^z

Buudu nuogum uochjacie:-

1. Akrakŋ hat sapm qaqŋki yaapmakie akrDuozakŋ hat yiki qaqŋz ishi alkini? Kækəbenkŋ guyso?
2. Akrakŋ hat sapm qaqŋki yaapmakie akr harakŋ choyshtka tsant ki yaapma nakuka naku ishi tini?
3. Akrakŋ hat sədndəki kadu kantrakiekŋ chonŋ xso məchikida nadə təni? Dorakie məchiki baldiakiekŋ chonŋ xsokida nadə təni?

Tsəy kiəlu

- Hadu duochikidakie el kiəlt qəyda ishi qəykst huonsudəki a gəli a gəlik naagn sumu ishi bern huonsuŋki tsəy mamsu gə dadakie ishi xuusun huonsuŋ.
- Tsəy maxsaafkŋ chonŋ tsəy hadi 10 “Wərqu tmrt ii”gədəki tsəyas tsəy ishi qarŋ məchishmki uochkŋ uochiŋ. Xhəydnas ka achəys.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ edndəki maxsaafakŋ chonŋ kaaysi hadi 12“a gudubabkŋ choyt” ki kaasakien kaasisinki kuokŋka hiənu qoy nuogu alike ishi xusŋ huonsuŋ.(Qiabgis:- so, wok, wokguys, chonŋ, hhəyki, tsant, choysht,...)
- “Wolki kaaysi”ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ign kuokŋ ishi ign huonsuŋ.

Ishi qəy səsisŋki kiəlu

- Qəydn 1:- qəydn maxsaafkŋ chonŋ qəydn 13kŋ hat kidagant dadakie buudu qank ishi al agəli a gəlik nuudu ishi gen e ishi ama gant ishi beskin huonsuŋ. Qiabgis hhəyki, talŋŋ/nuhh/, bəy,... ishikŋ intska usuka, mosumka... ishi gə beskn eoŋ.
- Qəydn 2:- dadakie buuduk ishi al ishi iip yaab gəshirŋn ishi gen eka dadakien məchshun. (Qiabgis:-a-bab yir aqəydəni? A kuoyo? A-nini biarga ays təni? Kaa manz uochkŋ ishi qəysn e bangris ishi yaafn eoŋ.
- Qəydn 3:- dadakie nuogumakŋ chonŋ kek ebm tatəy mandakie ebm kek hhəndntəy nak tənt ishi gen eoŋ.Hognata nak təntka atadəki huonsuka hotsis taarj.

Niyani xuuskŋ kiəlu.

- Niayni xuuskŋ maxsaafkŋ chonŋ niayni hadi 6 dadakie sis iib yaab qəydŋ səsdəki akr taasŋ. Yiəkŋ choysht iib yaabakie yir ishi gətəy akras diskəy en huonsuŋ.

- Dadakiesis izkij chuontat beskinki nuogu qoy korari akr taanishi gabm qoydas diskie besknkay kizka beskinki ebm ishi xusin eoñ.
- Īib yaab akr səs dadakie ishi īib yaabakien akraska siali disk kifilgat ishi yaartibaabusis qiabgisiñ uochiñ.
- Niayni xuuskij maxsaafkj chonj niayni hadi 7 a gəli a gəlik iyaapm akr taa a gəli a gəlik akr ishi disku kifilgat ishi yaartibaabakie sis qiabisn huonsuñ.

Kifilkj chonj edndəki kaaysakie

- Dadakie buudu qank ishi aln īib yaab qoykj chonj babu, kuoyka dadauka qəydəki qəydn taamu kaaysi qanjk ishi qiabisn eoñ.

Əy kiəlu

- Əy maxsaaf chonj əy hadi 11 "aatubaabakie" gədəki əyas əysisiñ īib yaabn ishi utu xuusıñ eoñ.
- Əy maxsaaf chonj əy hadi 12 guuchika kiyaskəka gədəki əyakien əysisiñ. (Qiabgis :- uchu xərmus xhilizh xərəp'ezkj hat gədadas) astamaria hhaaa gətsisis uchu xhilizh xərəmus xərəp'ezkj hat gats das das tamu qank tiəgo.

Saamnt 11^z

Saamntakj chonj ishi tamr xuusñkidakie

Dadakie tmrt hhaakj choysht,

- Kuokj qoy alka amka bernishi. (4 kifil kiəlu)
- Kiamki uochkjakien uochtəy bənjrs tatəy enishi. (5 kifil kiəlu)
- Begmkaay kizka begmkizka hat əmki məchi bernishi. (2 kifil kiəlu)
- Top'a naagj /birika tamin/ bernishi. (2 kifil kiəlu)
- Astamriakie ishi dadakie kotkjka jiəyzhkə edəki qəydnakien genishi. (4 kifil kiəlu)
- Dogňtat ki nuogu am bernishi.(1 kifil kiəlu)
- Dogňtat ki a gəli a gəlik nuogakie tadəki huonsu genishi.(3 kifil kiəlu)
- A gəli a gəlik karkun siali qanjk kek diskinishi.(2 kifil kiəlu)
- Bokusunki tokun huonsum karzu qəynishi. (1 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf burtukanka luomika tokuka taaminka birika a gəli a gəlikidəmbi əy, a gəli a gəlikidəmbi əy naagŋ, əy naagŋakie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəlikidəmbi siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 3^z

Buudu nuogum uochŋakie:-

1. Akrakŋ hat sədndəki təpm yaapma yir tir huonsu ishi tadəni?
2. Akrakŋ hat sədndəkŋ chonj mandakie yir yir huonsudaaz ist ishi kini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkŋ chonj tsəy hadi 11 “Dogŋbalt ki shunuqnk kizka shunukaykizka” gədəki tsəyas tsəyŋ. Yiəkŋ choysht məchishimki uochkŋ uochi ishi bəŋgrsn eoŋ. Huoguntat xhəydnaas ka achəys.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Wəshi naagŋakien a gəli kuokŋkaan baalakien qiabgsŋ. (Qiabgis:-xuuzi saaxinakŋ bayg antəy izkŋ sap’mməchitəy ashuqanjk chontat məchitəy ...xuuzia naaŋg akint uochitəy a gəli a gəlikidəmbi kuokŋ anka ishi xuusin eoŋ.)
- “Wolki kaaysi”ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki igŋ kuokŋ ishi igŋ huonsŋ.

Ishi qəy səsisŋki kiəlu

- Qəydn 1:- dadakie buudu qanjk ishi alu shunuqankizka shunukaykizka genishi. (Qiabgis:- yaapm, wochi, buotu, niyalu, hhaay,...) e ishi ama gant (Qiabgis:-

əmdidaaz, əmdukaay qiadaaz, ə kaafkj sis huonsudaas huonsukaay qiadaaz....) ishi berkin huonsuŋ.

- Qəydn 2:- Astamaria tamariakien yinu Duoktər ə-tint yir ishi uochini gə a gəli a gəlik i uochkj ishi uochin eoŋ. (Qiabgis: - naŋŋ təna a qəydəni? Dokutər aamnt yir sis a huonsini? Ə-xsaabit ishi uochitəy bəŋgrstəy eŋki kudu ishi xusin huonsuŋ.
- Qəydn 3:-dadakie sis wərqət, dumu yas yasz, burtukanka luomika... taanishi xaagŋ baalt besk kifilgat kifilgat ishi yaartibaabu sis qiabgisn e beskinkizka beskinkay kizka ebnishi ebn eoŋ
- Qəydn 4:- qəydn maxsaafkj chonq qəydn hadi 15 kida gant a gəli a gəlik taaminka birika 5, 10, 25, 50, taaminka 1, 5, 10, 50, ka 100 biru kode ishixuusij eoŋ. Yiəkj choysht akrsn qəydnki /kopiy/ taaminka birika buudu qajk taa yasz ishi ishi gatsu iakzgiz anin huonsuŋ.

Niayni xuuskj kiəlu.

- Niayni xuuskj maxsaafkj chonq niayni hadi 8 a gəli a gəlik wochi akr taa a gəli a gəlik siali ishi diskj e kifilgat ishi yaartbaabu sis ishi qiabgisn eoŋ.
- Taaminka birika taa wərqəqatkj hat iti an akrstəy siali diskin huonsun.
- Niayni xuuskj maxsaafkj chonq niayni hadi 9dadakie bukusinki toku ishi huonsum təpmki yaapmkj chonq qoydas ber akrs qəyn eoŋ.

Kifilkj chonq edndəki kaaysakie

- Kifilkj chonq edndəki kaaysi maxsaaf chonq kaaysi hadi 7 dadakie buuduk ishi alu “iib yaab qəydn” gədəki kaaysas ishi kaasn huonsuŋ.
- Kifilkj həykj edndəki maxaaf chonq kaaysi hadi 8 dadakie “gabu kaaysi” ishi kaasn e hurumka qəydn ishi xusin eoŋ.

Əy kiəlu

- Dadakie aatubaabakie kiam ishi xusin doğtat ki əyakien mamsu ishi əyn eoŋ.
- Əy maxsaafkj chonq əy hadi 13 “che haru”gədəki əyas əysis yaapm huonsu ishi xusin eoŋ.

Saamnt 12^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Gob qoy alibalka kuokŋa bernishi. (1 kifil kielu)
- Qutuka kaŋguka yaab haadakie gab ustiŋki daadakien huonsuminishi.(3kifil kielu)
- Nuogu qoyn xuus xuusisinishi. (5 kifil kielu)
- A geli a gəlikı naaŋ am zar berinishi. (5 kifil kielu)
- Aatubabakie ishi dadakie kotkŋka jiəyzhsis ishi qəydəki qəydnas gənishi.(2 kifil kielu)
- Ishi gəlis ziŋgukŋ hatka xsaabtukŋ hat ishi kelin eŋki nuogu xusinishi.(2 kifil kielu)
- Dogňtatkı a geli a gəlikı nuogakie tadəki huonsu genishi.(4 kifil kielu)
- Bukusinki tokuŋ huonsum karzu qəynishi. (3 kifil kielu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka baŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf,ist gobndəki gonti, bukusinki toku, a geli a gəlikı dəmbi əy, a geli a gəlikı əy naagŋ, əy naagŋakie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəlikı siali anki irlas, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kielu

Buudu nuogum kardu atsm 3^z

Buudu nuogum uochñakie:-

- Akrakŋ hat xaagŋ ishikŋ kuchu ishi huonsum a geli a gəlikı qəydn qəyŋki yaapm naaz ishi tini? Itiyo? Itikŋ kuchu xaagŋ hhaa qanq yir iti qəydəni?
- Akrakiekŋ hat sədndəki yaapma nak nak qəydn ishi qəydəni? A xuskidas ges yiki təni?
- Akrkŋ hat yaabkŋ hat zingu kodiəŋki yaapm naaz ishi tini? Ays ishi e ishin ziŋgukŋ hat kelini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkŋ chonj tsəy hadi 12 “xsaabtu kodiəeki nuogusis echŋ baal taana iskiti” gədəki tsəy xsaabtukŋ hat ays ishi e ishin kuotinkint ishi xusin eoŋ.
- Aatubaabakie ishi dadakie jiəyzh kuotkŋ huonsuŋki qəydn hat a geli a gəlikı tsəy mamsu tsəy ishi xusin huonsuŋ.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- “Gonti gobm” kaaysi ishi gəliska buuduk ishi kaasin e quutuka kanguka hadakie gab qəynishi en huonsum.
- Kifilkŋ həykŋ ednki kaaysi maxsaafkŋ chonj kaaysi hadi 14 “kuokŋaki” gədəki kaaysias kuokŋ ishi xuusn eoŋ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi geli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki igŋ kuokŋ ishi igŋ huonsuŋ.

Ishi qəy səsisŋki kiəlu

- Qəydn 1:- dadakie ishin kiamsiki nuogu ishi yaate mandakisika xuysibabakiesis gədn ishi xuusn huonsuŋ.(Qiabgis:-döngtat kiamsiki nuogu, tmrt tib ishi yəkst ishi səki nuogu....)
- Qəydn 2:- a geli a gəlikı samku gən xuusa, sheshki gə ishi hhəydin bangers gən eoŋ.
- Qəydn 3:- dadakie buudu qank ishi alu a geli a gəlikı tib yaapm oshkun (Qiabgis:- zuni, esku, wuru, kiyau, otyi, zoku, haru,kululu, Wolu haru...) ishi gən e ishi taadəki huonsu ishi gen eoŋ. (Qiabgis:- zuni əmdü sis, haru indusis, zoku koshusiska əmdsiska,) ishi ge beskn huonsun.

Niyani xuusknej kiəlu.

- Niayni xuusknej maxsaafkj chonj niayni hadi 9 dadakie bukusnki toku ishi huonsun tigki yaapmkj chonj qoydas ber akras qey xuusn huonsnj.
- Niayni xuusknej maxsaafkj chonj niayni hadi 9 dadakie bukusnki toku ishi huonsum astamria wosdeki akr qey xuusn huonsnj.

Kifilkj chonj edndeki kaaysakie

- Yaashki dadau tsant ishi yen e a geli a geli karzuka sialika ankiz qorki kirkj chonj ishi tsasku baysism kaasin eoŋ. Shoytki qorkiyaws gats iarts hotsuki dadu kaaysas shorshikiz amigo. Kaaysas xaagm xaagm kasis shoytki dadakie kaasin eoŋ.

Əy kiəlu

- Əy maxsaafkj chonj əy hadi 14 “tsuylatsukien”gədəki əyas əysis kuokj ishi xuusn eoŋ.
- Əy maxsaafkj chonj əy hadi 15 “jiəyzh kuotkj”gədəki əyas əysis itigəlis xsaabtukj hat ishi kelinki kudu ishi xuusnj eoŋ.

(Atsm kubmz kifil tmrt)

Saamnt 13^z

Saamntakn chong ishi tamr xuusnkidakie

Dadakie tmrt hhaakn choysht,

- Qutuka ka kañguka haadakien gab qeydn ustisin gə yaafki haadakien huonsuminishi. (2 kifil kielu)
- Kañguhat qutu koys yiøqiyant qutu hat kar kañgu hat wəsh chont kar tsakinishi. (2 kifil kielu)
- Nuogu qoy xuusu xuusisinishi. (4 kifil kielu)
- Aabu bosky akrka zursusumka berinishi. (1 kifil kielu)
- Qoykn sapm amki naagjnakiien ber besku aninishi. (5 kifil kielu)
- Ishi gəlis ishin zingukn hat ka xsaabtukn hat ishi kelinki kudu iskinishi. (4 kifil kielu)
- Dogntaatki a geli a gəlik i nuogakieishi tədəki huonsu genishi. (4 kifil kielu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, akr maxsaaf, a gəli a gəli kidn anki dumu, a gəli a gəlik karzu anki naagŋ, bukusinki toku, ist gobndki chat, aabu boski wərqət iyakizkŋ hat kiz, aabu bosky kardu, gonti, kanki sani siali qanki irsas/diskidaz, a gəli a gəlik əy naagŋ, əy naagŋjacie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəlik siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 4^z

Buudu nuogum uochŋjacie:-

1. Akrakŋ hat yir yir nuogu it sədni?
2. Akrakŋ hat ki aabu bosky yiki təki geni?
3. Dadakie akrakŋhat xuuzi kasdəki dadu ishi sədaŋ? Yikitəki qiabgisini? Ishika xuuzi kaaysi ishi utudan? Ishi kaaskist yir nogu ishi kuotu kaasini?
4. Akrakŋ hat ki nuogakien sə ishikŋ kidnka karzuka akrka besku anz yikitni?
5. Akrakŋ hat ishi sədəki nuogakie yir sis ishi huonsini?
6. Akrakŋhat ishi sədəki nuogakiekŋ chonq tokukŋhat qəydnz naz ishi tini?
7. Akrakŋ hat sədndki tmaria yir yir qəydŋ ishi qəydəni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkŋ chonq tsəy hadi 12 Wərqə kaaysi kaasis tsəy nabbishi a gəli a gəlik uochkŋ uocha. Huoguntat xhəydnas ka achəys.

Kifilkj hækj edndeki kaaysakie

- Kifilkj hækj edndeki maxsaafakj chonj kaaysi hadi 14 “intsn kuou kaastnki zingu” gædæki kaaysi a gæli a gælik i haadakie gab ign eoñ.
- Kifilkj hækj edndeki maxsaafakj chonj kaaysi hadi 6 “xhilizh xhilizh” gædæki kaaysinuogu qoy ishi xuusu qæyn huonsu taanj.
- Kifilkj hækj edndeki maxsaafakj chonj kaaysi hadi 15 “gabki kantrakie” gædæki kaaysi nuogu qoy sapm amnki am naagnakien ishi sæ besk xuusn eoñ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gæli yiæqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki igj kuokj ishi igj huonsj.

Ishi qey sæsisnjki kiølu

- Qæydn 1:- qædn maxsaaf chonj qæydn hadi 16 kida gant a gæli a gælik dumu yas yasiz dadakiesis taa ishikj kidin qank ishi anin eoñ.
- Qæydn 2:- qædn maxsaaf chonj qæydn hadi 17 kida gant a gæli a gælik siali anki karzu dadakiesis ishikj sialikj hat ishi besku anin eoñ.
- Qæydn 3:- qædn maxsaaf chonj qæydn hadi 18 kida gant dogntat ki nuogakie mæchiki akr kodæ dadakie ishikj huonsas ishi gen eoñ.(Qiabgis:- silki,suogubalu, kubay, kiyaru, wuru...)
- Qæydn 4:- ishikj kuchu xaagj qank chuoku ishi mæch kotj qoykj hat qæyn karakr blakordukj hat qæy ishikj kuchu xaagj gab qæydn iskin huonsj.
- Qæydn 5:- qædn maxsaaf chonj qæydn hadi 19 kida gant saamntakj ki aabu boski (b, q, x, m aabu boski) ishi ber xuusn eoñ.

Niyani xuuskj kiølu.

- Niayni xuuskj maxsaafkj chonj niayni hadi 10 dadakie koj qank qæydnki chatakiens ishi kiamsun e aabu boski akrka zursismka ishi xuusn eoñ.
- Niayni xuuskj maxsaafkj chonj niayni hadi 11 dadakie toku qank a gæli a gælik akr qæysis dadaki qæyn eoñ.

Kifilkj chonj edndeki kaaysakie

- Kifilkj chonj edndeki kaaysi maxsaaf chonj kaaysi hadi 9 hat “aabu boski distu” gædæki kaaysas kaasis dadakie aabu boski akrka zursismka ishi bern huonsj.

- Kifilkj hækj edndeki maxaaf chonj kaaysi hadi 10 “naagj hadi chatis” gædæki kaasis kaasis a gæli a gælikj naagj ishi besku anin eonj.
- Kifilkj hækj edndeki maxaaf chonj kaaysi hadi 11dadakie aabu boski gobm qank ishi kaasn e aabu boskika shoyt el ki aabu boski hienu ishi oshkun eonj.

Əy kiəlu

- Əy maxsaafkj chonj əy hadi 16 “aabu boski tmr utudeno”gædæki əyas əysis aabu boski ishi bern eonj.
- Əy maxsaafkj chonj əy hadi 17 “Esku yasin”gædæki əyas əysis kidn ishi ebm eonj.

Saamnt 14^z

Saamntakj chonj ishi tamr xuusñkidakie

Dadakie tmrt hhaakj choysht,

- Kangu hat kar qutu hat yiøqiyant qutu hat kar kagu wæshi chonj ki begmas tsakinish. (3 kifil kiəlu)
- Kanjuka qutuka haadakien tachi wæshishinishi. (1 kifil kiəlu)
- Aabu boski akrka zursisimka berinish. (5 kifil kiəlu)
- Nuf qoy nuogukj chong ki zursusumka choysht tsantkizn qiabgisinshi. (5 kifil kiəlu)
- Ishi gælis ishin zingukj hat ka xsaabtukj hat ishi kelinki kudu iskinishi. (4 kifil kiəlu)
- Dogntaatki a gæli a gælikj nuogakie ishi tadæki huonsu genishi. (3 kifil kiəlu)
- Dogntatki nuogakien zarinishi. (1 kifil kiəlu)
- Bukiki toku huonsum karzu qæynishi. (3kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsøy gædn, gædn, qeydn sæsnz, uochkjka bængrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagj:-

- Buudu nuogum kardu, tsøy, kaaysika əyka maxsaaf, guoynti, hadi domen, aabu boski blakordu, hadika siali kardu, bukusinki toku, ist gobndki chat, aabu boski wærqæt iyakizkj hat kiz, aabu bosky kardu, gonti, a gæli a gælikj siali anki irsas/diskidaz, a gæli a gælikj əy naagj, əy naagjkie idnki hienu, idnki hienu kaasdaazk, maqæs, akr

wərqət, agəli a gəliki siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchikŋ
hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig,
gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 4^z

Buudu nuogum uochňakie:-

1. Akraŋ hat yir təki sədndəni?
2. Karakŋ hat kaŋgu hat quitskaar qutu hat kaŋgis tmrt ūiyakŋ chontki hushakŋ hat
kaasdəki dadakien qiabgsdəki akra naz təni ?
3. Akrakŋ hat sədndəki aabu boskia naz kie ishi tini?
4. Akrakŋ hat qaykŋ sapm am a gəli a gəliki naagŋakien ays ŋ-e berini?
5. Akrakŋ hat sədndəki baalakŋ chonq huons tadada naz ishi tini?
6. Akrakŋ hat bukuki tokukŋ hat yir yir ŋ-qəyini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaaf chonq hadi 14 “Haakim xhəydn” gədəki tsəyas gə ŋ-gəlis ays ŋ-e
ziŋgukŋ kuotunkint ishi iskin eoŋ.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ edndəki maxsaafakŋ chonq kaaysi hadi 1 “tsaanu haadakie” gədəki
kaaysi kasis haadakien ishi xuusin eoŋ.
- Kifilkŋ həykŋ edndəki maxsaafakŋ chonq kaaysi hadi 17 “siali kaysi” kaasis kaŋguka
qutuka ishi taachi wəshishin eoŋ.
- Gonti gobm kaaysi kasis a gəli a gəliki haadakien ishigab qəysisn eoŋ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ign
kuokŋ ishi ign huonsŋ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn 1:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 20 kida gant nuogukj chonq ki zursusum ishi xuusin eorj.
- Qəydn 2:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 19 kida gant saamintakj ki aabu bosky (R, D, J, T, F, A, ka S) ishi xuusin eorj.

Niyani xuuskj kiəlu.

- Niayni xuuskj maxsaafkj chonq niayni hadi 11 hat kida gant bukuki toku dadakiesis ta ishi baski iig ki naagj ishi xaagm qəyn eorj.

Kifilkj chonq edndəki kaaysakie

- Kifilkj chonq edndəki kaaysi maxsaaf chonq kaaysi hadi 12kj hat domin qanj hadiyakien kiams gədəki kaaysas kaasis nuogukj zursusum ishi xuusin eorj.
- Kifilkj həykj edndəki maxaaf chonq kaaysi hadi 13kj hat Akrka sialika kiams kaays kaasis ishikj kiamas ishi xuusin eorj.
- Kifilkj həykj edndəki maxaaf chonq kaaysi hadi 14 saamntakj ki aabu bosky huonsum aabu bosky gobm kaaysi ishi kaasn eorj.

Əy kiəlu

- Əy maxsaafkj chonq əy hadi 18 “esku yaasin”gədəki əyas əysis kidn ishi xuusin eorj.

Saamnt 15^z

Saamntaknej chonj ishi tamr xuusnjidakie

Dadakie tmrt hhaaknej choysht,

- Kanjguka qutuka haadakien taachi wəshishnishi. (4 kifil kiəlu)
- Aabu bosky akr bernishi. . (5 kifil kiəlu)
- Nuogakieknej chont ki kiam tsant choysht qiabgsinishi. (3 kifil kiəlu)
- Gabm qəynishi. (2 kifil kiəlu)
- Ishi gəlis ziŋguknej hat ka xsaabtuknej hat kiəlinishi. (4 kifil kiəlu)
- Dogej ki nuogu qank zarinishi. (4 kifil kiəlu)
- Bukuki toku qajk karzu qəynishi. (1 kifil kiəlu)
- Wərqət qutsukarzu qəynishi. (2 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkjka bənjsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagnej:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, xuzi, hadininki naagnejkie, koola, aabu boski kardu, wərqət sialibabu, maqas, a gəli a gəliki əy naagnej, əy naagnejkie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəliki siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tuolim, inchiknej hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 4^z

Buudu nuogum uochnejkie:-

1. Akraknej hat kaŋgu hatkaar quits haadakien ishi wəshish kaasdəki dadakien qiabgsdəki akra naaz təni?
2. Akraknej hat ki aabu bosky yas yiki təki geni?

3. Akrakŋ hat qoy amkiz yiki təki qiabgsini? Qoy akrkidas yiki təki ber anini?
4. Bukuki tokakŋ hat ŋ sədəki akras yir yir ŋ qəyini?
5. Karakŋ hat ŋ-sədədas wərqətkŋ hat ka kaardukŋ hat yir yir ŋ qəyini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkŋ chonq tsəy hadi 15 “kadu eskuhaadukiz” gədəki tsəyas gə shishtat ki nuogakien ishi ner xuusin eonj.
- Tsəy maxsaafkŋ chonq tsəy hadi 16 “Guzdu utudəki kushumen” gədəki tsəyas tsəy nuogu qalz ishi xuusin eonj.
- Dogňtat ki nuogakien huonsum zar qəyn kiamki tsəy mams gənishizarkŋ ebmas iska.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Xuzu ishi buorkus kuchuka ashuka teach kaasn eonj.
- Kifilkŋ həykŋ edndəki maxsaafakŋ chonq kaaysi hadi 6 “xhilizh xhilizh”” gədəki kaaysinuogu qoy ishi xuusu qəyn huonsu taanj.
- Kifilkŋ həykŋ edndəki maxsaafakŋ chonq kaaysi hadi 18kŋ hat “uyshıŋ kaaysi” gədəki kaaysi kaasis xsaabtu ishi kiəlŋki kudu xuususŋ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ign kuokŋ ishi ign huonsŋ.

Ishi qəy səsisŋki kiəlu

- Qəydn 1:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 21 kida gant hadnki nuoguka sibmka ta naagŋakien sibm chonq ishi qabgsn eonj.
- Qəydn 2:- ishi gəlis xsaabtukŋ hay ays ishi e kiəlŋkint ishi ūib yaab ishi uochi yə kifilgat ishi yaartibab sis ishi gen eonj.
- Qəydn 3:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 22 kida gant əsikŋ hat wərqətkŋ hat kaardəki nuogu, wərəqətkŋ hat mərkəb ishi qəyn e agəli a gəlik zarkŋ ishi zarn eonj.
- Qəydn 1:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 19 kida gant (N, A, Sh, P, G, ka W) ishi xuusin eonj.

Niyani xuuskŋ̊ kiəlu.

- Niayni xuuskŋ̊ maxsaafkŋ̊ chonŋ̊ niayni hadi 12 kida gant siali wərəqət dadakie sis taanishi qutsu wərəqət gowdnkŋ̊ hat atsisij eoŋ̊.
- Niayni xuuskŋ̊ maxsaafkŋ̊ chonŋ̊ niayni hadi 13 kida gant bukuki toku ishi huonsum dadaki aabu boski qəyn eoŋ̊.
- Niayni xuuskŋ̊ maxsaafkŋ̊ chonŋ̊ niayni hadi 14 kida gant a gəli a gəlikı karz katonkŋ̊ hat ishi qəytəy chatskuotu qutsu kiamsin huonsuŋ̊.
- Niayni xuuskŋ̊ maxsaafkŋ̊ chonŋ̊ niayni hadi 15 kida gant ishi qutsuŋ̊ki naagŋ̊ ishi huonsum a gəli a gəlikı karzu qəy ūig ki naagŋ̊ qəyn eoŋ̊.

Kifilkŋ̊ chonŋ̊ edndəki kaaysakie

- Ishi gəlis ziŋgukŋ̊ hat ishi kuottuŋki kudu xuusi qiabgis chuow kiəlt uoftndaazka xsaabtukŋ̊ hat ŋ̊ kiəlzka jiəyzh ŋ̊kuotuŋkidəmbika aluka kidas taamu kaaysi qaŋk ishi xuusin eoŋ̊.
- Ishi gəlis ziŋgukŋ̊ hat ishi ishi kuotŋki kudu hadi 14 aabu buoski baskŋ̊ gədəki kaaysas kaass ishi ber xuusin eoŋ̊.
- Ishi gəlis ziŋgukŋ̊ hat ishi ishi kuotŋki kudu hadi 13 karzuka sialika ishi kiamsu gədədəki kaaysi kaasis ishikŋ̊ kiamsu ishi xuusŋ̊ eoŋ̊.

Əy kiəlu

- Əy maxsaafkŋ̊ chonŋ̊ əy hadi 19 “xuuskŋ̊ kay a qiaga”gədəki əyas əysisaabu bosky ishi xuusin eoŋ̊.

Saamnt 16^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Kaŋguka qutu hadakien taachi weshishinishi.(2 kifil kielu)
- Gagul qank kiamsu soki haadakie kalbn ego. (2 kifil kielu)
- Aabu boski akr xuusinishi. (5 kifil kielu)
- Gabm qəynishi (2 kifil kielu)
- Gabm bəysisinish. (3 kifil kielu)
- Ishi gəlis zingukŋ kuotinishi. (4 kifil kielu)
- Dogntatki nuogu zarinishi. (4 kifil kielu)
- Wərəqət qutsu a gəli a gəlik karzu qəynishi. (3 kifil kielu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, xuzi, hadininki naagŋakie, koola, aabu bosky kardu, bukusinki toku,jin, wərqət sialibabu, maqas, a gəli a gəlik əy naagŋ, əy naagŋakie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəlik siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, tangram, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 4^z

Buudu nuogum uochñakie:-

1. Akrakñ hat yir yir nuogu ishi sədeni? Kanguka qutuka gagul wəshish əydaz qıabgisdəki akr naz təni?
2. Arkakñhat gabu sədndada naku ishi tini?
3. Akrakñ hat ŋ-sədəda gant wərəqət qutsu yir ŋ qəyni?
4. Akrakñhat uorchi məchikiyaben yir i-edəni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkñ chonj tsəy hadi 17 “aabu boski kuoy” gədəki tsəyas gə uochkñ uochñ. Xhəydi ka xhəyñ.

Kifilkñ həykñ edndəki kaaysakie

- Siigi ishi kestəy hintəy eñki kaaysi kaasis kanguka qutuka haadu ishi gab qəysisin eoñ.
- Kifilkñ həykñ edndəki maxsaafakñ chonj kaaysi hadi 19kuchu ishi taachi xuuzi tir kaasis kanguka qutuka ishi qabsu ustsn eoñ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki igñ kuokñ ishi igñ huonsñ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn 1:- qədn maxsaaf chonj qəydn hadi 23 kida gant buotuka kasayka ishi qabsu hhaay qank wuochkur siali qəy zarñ huonsñ.
- Qəydn 2:- qədn maxsaaf chonj qəydn hadi 21 kida gant hadininki naagñka jiñ taanishi naagñjakien qabsn eoñ.
- Qəydn 3:- qədn maxsaaf chonj qəydn hadi 24 kida gant dadakiesis taa tsakigo, yiligo, qoystigo ishi gə mamsn eoñ.
- Qəydn 4:- qədn maxsaaf chonj qəydn hadi 19 kida gant saamntakñ ki aabu boski (L, Z, K, Y , ʃ, Xh,Ch, H) ishi xuusin eoñ.

Niyani xuuskñ kiəlu.

- Niayni xuuskñ maxsaafkñ chonj niayni hadi 15 kida gant a gəli a gəlik karzu isk ishi qutsu kamsñki naagñ taa ūigki naagñ ishi qutsu qəyn eoñ.

Kifilkj chøŋg edndeki kaaysakie

- Kifilkj chøŋg ednki maxsaaf chøŋg hadi 15 aabu boski baskj kaaysi kaasis aabu boskiekien ishi xuusøj eoŋ.

Əy kiəlu

- Əy maxsaafkj chøŋg əy hadi 20 Dogŋ sayns gədəki əyas əysisishi gəlis tsabtukj hat ishi kuotj eoŋ.

(Atsm uchuz kifil tmrt)

Saamnt 17^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Gagul qank wəshish so ki haada kalbi enishi (4 kifil kiəlu)
- Aabu boski ber xuusinish. (1 kifil kiəlu)
- Gabm bəysisinishi. (1 kifil kiəlu)
- Gobuka kidŋka chont ki begumas genishi. (4 kifil kiəlu)
- Tsabtu/bichi/ haadgis ays a ednt genishi. (4 kifil kiəlu)
- Dogňtatki nuogňkiekŋ hat zarinishi. (3 kifil kiəlu)
- Dogň baal nakətənt genishi. (1 kifil kiəlu)
- Wərəqət qutsu a gəli a gəlik karzu qəynishi. (2 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkṇka bəñgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, xuzi, qutsuki bachi, a gəli a gəlik qorqor/nastik kubaya,hadininki naagŋakie, koola, aabu bosky kardu, bukusinki toku, jij, wərqət sialibabu, maqas, a gəli a gəlik əy naagŋ, əy naagŋakie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, agəli a gəlik siali anki irsasu, hhaay siali, burushu yas yasz, taŋgram, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 5^z

Buudu nuogum uochkṇakie

1. Akrakŋhat yir yir nuogu ishi sədni?
2. Akrakŋ hat gagl wəshishidaz istakŋ? Yir a edəni?
3. Akrakŋ hat tmrt t̄ipm kaasdadaka bangir baalt kidasis gabm nadatəki tsakini?
4. Akrakŋ hat ishi sədəki dada yirama tmrt t̄ipm taani? Yir a edəni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkŋ chonj tsəy hadi 18 “kaaysakien wərəqətkŋ hat qəydnz” gədəki tsəyas nabb yiekŋ choysht wərqət ishi qutsu karzu ays ishi e qəynt ishi xuusn eoŋ.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ edndəki maxsaafkŋ chonj kaaysi hadi 20 duku budu gədkı kaaysias kaasis ishikŋ haada kalbin eoŋ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ign kuokŋ ishi ign huonsŋ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn 1:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 16 kida gant a gəli a gəliki naagñiak qank, shadn qañk, siali qañk ishi ber kaasin eoj.
- Qəydn 2:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 25 kida gant buotu, hhaay,ka chaaz shazhñka ishi huonsum wochu bezusin huonsuñ.
- Qəydn 3:- dantka qqñjka ki saagu gabki nuogakie qoy ishi amkizka ishi begmkizka ishi xuusin eoj.
- Qəydn 4:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 26 kida gant a gəli a gəliki naanç ta naz təki kuekj iakz məchint ishi gen eoj.
- Qəydn 5:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 19 kida gant (Xs, P, K,)ishi ber xuusin eoj.
- Qəydn 6:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 27 kida gant (B, Q, X, M,) ishi huonsum hiənu qoy nuogu qəyn eoj.
- Qəydn 7:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 28 kida gant dadakiesis taa tsakigo, yiligo, qoystigo ishi gə mamsn eoj. (B, Q, X, M,) ishi qəykihiənu qoy nuoga qañk xaagñka kaduka hiənu qoy nuou anki nuufgu qoy nuogu ish qəyn eoj.

Niyani xuuskñ kiəlu.

- Niayni xuuskñ maxsaafkñ chonq niayni hadi 16 kida gant kilasarwərəqətka atsisi ishi huonsum quxsunki wərəqətas kilaserkñ hat karzu kesis atsin eoj.
- Quxsunki naagñ ishi huonsum a gəli a gəliki karzu ishi qəyn e īig ki naagñ ishi qəyn eoj.

Kifilkñ chonq edndəki kaaysakie

- Kifilkñ chonq edndəki kaaysi maxsaaf chonq kaaysi hadi 15kñ hat a gəli a gəliki pəzilakien ishi kiamsu “karzakien ishi wunki baalt wusisñ kaaysi” η kaasistəy gobuka kidnkakñ chontki begumas ishi xuusñ eoj.

Əy kiəlu

- Saamntakñ tmrt qank maminki əy qubis əysisiñ.

Saamnt 18^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Gagul qaŋk wəshi soki haadakie kalbin ednigo. (1 kifil kiəlu)
- Kucu dumtəy hikrsitəy e kalbas xusinishi. (3 kifil kiəlu)
- Shoshŋki hiənu qoy nuoguka /xaagŋka kaduka aabu bosky/ nufu qoy nuogu /2 ka 3 ka hiənu qoy nugu nabbinshi. (4 kifil kvlu)
- Gobuka kidŋka chont ki begumas genishi. (5 kifil kiəlu)
- Xsaabtu yiəqiant biich yatsu genishi. (4 kifil kiəlu)
- Dogŋ baal naku tənt genishi. (4 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bangrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, a gəli a gəliki qorqor/nastik kubaya,a gəli agəliki dumakie, bukusinki toku, maqas, a gəli a gəliki əy naagŋ, əy naagŋakie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, burushu yas yasz, tangram, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 5^z

Buudu nuogum uochkŋakie

1. Akrakŋ hat kuch dumtəy hikstəy qəydndnki qəydna naz ishi tini?
2. Akrakŋ chonŋ ishi tamrki aabu bosky qaŋk gatsŋki sum ist akiŋ? Yiki qaŋkz ishi tini?
3. Awutobis ka taksika naaz təki gob iakz məchini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkñ chonq tsəy hadi 11 dogñ baal ki shunuka shunu kaayzka tsəy xaam gənishi kek xuusa.

Kifilkñ həykñ edndəki kaaysakie

- Dadakie plasti xərmuskñ chonq hhaay yiəqiant kaasyasaxin hat a gəli a gəlik makəqanç kaaysaishi xsoxsin e ishikñ kucha kalbin eoñ.
- Kuchuka ashuka tachi intəy gobutəy konutəy kaas kalbin eygo. Qiabgis:- shatu, tsukunudu, golyagoli gant...
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki igñ kuokñ ishi igñ huonsñ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn 1:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 27 kida gant ishi xuusismki aabu bosky (R, D, J, T, F, A, S,) ishi huonsum hiənu qoy qəy nabbn eoñ.
- Qəydn 2:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 28 kida gant ishi xuususmki aabu boskias (R, D, J, T, F, A, S,) ishi huonsum xaagñka kaduka hiənu qoy nugu qank nuufu qoy nuogu qəy xuusn eoñ.
- Qəydn 3:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 29 kida gant a gəli a gəlik qorki, lastik kubay, ishi huonsum kasay hhaayka itsu aabuka naagn qoydakñ kar naagn qoydakñ ishi maku yiluzka iyakzka gəga.
- Qəydn 4:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 30 kida gant shadñtəy shgutəy enki nuogu ishi mamsa.
- Qəydn 5:- toku hhaay qank xsoki lastik, sponjika xharqika ishi huonsum xhubu a gəli a gəlik kaaysi kaasn eoñ.
- Qəydn 6:- dadakie kifil chonqka həykñ ishi səki nuognas ishi gə dogñ baal xuusn eoñ.

Niyani xuuskñ kiəlu.

- Niayni xuuskñ maxsaafkñ chonq niayni hadi 17 kida gant kardukñ hat xsftñki aabu boskakien ishi quxsutəy kiamsutəy e hiənu qoy nuogn qəyn huonsñ.
- Tangram ishi huonsum a gəli a gəlik karzuka tigki naagn qəyn eoñ.

Kifilkj chonj edndeki kaaysakie

- Yaab jizhka tsbtubaabka gant ishi am kaasn e tsabtuka bich haadigis edazn ishi gen eoñ.
- Kifilkj chonj edndeki kaaysi maxsaaf chonj kaaysi hadi 16 kiams kantər gedki kaaysias kaasis ishi xuski aabu bosky qank hiənu qoy nuogu ish qəyn eoñ.

Əy kiəlu

- Əy maxsaafkj chonj əy hadi 21 kida gant amino gedki əyas əysis iskəj ebmas ishi xuusnej eoñ.

Saamnt 19^z

Saamntakj chonj ishi tamr xuusñkidakie

Dadakie tmrt hhaakj choysht,

- Kuchu dumtəy hikrstəy e kuchu kalbisinishi. (1 kifil kiəlu)
- Guoshtu qanka qiabgis kielu qank naagj məchinishi. (2kifil kiəlu)
- Xaagnjka kaduka aabu bosky anki nuufu qoy nuogu qəynishi. (1 kifil kiəlu)
- Gobuka kidjka chont ki begumas genishi. (1 kifil kiəlu)
- Gob okjka kuokjka xsuusinishi. (4 kifil kiəlu)
- Dogj baal naku tənt genishi. (2 kifil kiəlu)
- Azhu jiəzh məchtəy chaktəy itsu jiəzh əmtəy enishi. (2 kifil kiəlu)
- Dogj baal naknt uochinishi. (4 kifil kiəlu)
- Wərəqət quxsu a gəli a gəlik karzu qəynishi. (2 kifil kiəlu)
- Akrka karzukamintisimishi. (2 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkjka bəngrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagnj:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, a gəli agəlik dumakie, lapisu/ akr isk kəysndəki naagnj, dumu yasizka azhu isk budndki/Guxət/, maqas, a gəli a gəlik əy naagnj, əy naagnjkie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, kilasər, pəzil a gəli a gəlikiz, burushu yas yasz, tangram, tuolim, inchikj hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay sixin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 5^z

Buudu nuogum uochkjakie

1. Akrakj hat sədndadakj chuong naaz ishi tik guostu qajk ka qiabgis kialu qajk qəydəni?
2. Məskidəkj ka yaabi iyakj naaz təki tmrt iyakj dənini?
3. Ishi sədəki akrakj chuong naaz tənishi iakz utudəni?
4. Akrakj chuong kuchu kalbin eñkida naaz təni?
5. Akras ebu sə nufu qoy nuogu xsaafl yiki təni?
6. Akrakj hat ishi sədəkidəkj chuong naaz təki wərqət qutsn qəydn kini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkj chonj tsəy hadi 19Kəysika izk jıəzh kuotkəkagədəki tsəyas gə ishikj azhun jıəzh ishi kotj eoŋ.

Kifilkj həykj edndəki kaaysakie

- Kifilkj həykj edndəki kaaysi maxsaf chonj hadi 20 ushj məchish gədədas kaasis ishi kaasin e ishi gəydn eoŋ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki igj kuokj ishi igj huonsj.

Ishi qəy səsisjki kiəlu

- Qəydn 1:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 27 kida gant (N, A, Sh, P, Zh, G, W) ishi huonsum hiənu qoy qəy nabbn eoñ.
- Qəydn 2:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 28 kida gant (N, A, Sh, P, Zh, G, W) ishi huonsum xaaglıka kaduka hiənu qoy nugu qank nuufu qoy nuogu qəy nabbn eoñ.
- Qəydn 3:- a gəli a gəlikı duoyni anki naagı (kilasıjr, karton, inch qank ishi tosku ishkıj kuchas kalbisıj eoñ.
- Qəydn 4:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 31 kida gant a gəli a gəlikı karzu ishi kiamsu gobuka kidıka chontki begumas xuusa.
- Qəydn 5:- naagı yas yasız ishi kobu naagı qoykıj chong iyartsu goshtuka qiabgis kialu qank qəys xuusıj eoñ.
- Qəydn 6:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 28 kida gant okıj kuokıj qiabgisdəki hiənu qoy nugu (dant, okıj, chong, sapm...) ishi gə xuusıj eoñ.
- Qəydn 7:- azhun ays ń-e jiyzh məchinkint ishi īib yaab ishi uoch yə kifilgat gən eoñ.
- Qəydn 8:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 33 kida gant doğıtat ishi səki nuogas saagu gabkizka yaab qəykiz ishi bern eoñ.

Niyani xuuskıj kiəlu.

- A gəli a gəlikı akrka karzuka ishi qabsu mintisqank gən eoñ.
- Tangram qank ishi huonsum a gəli a gəlikı īigki naagı qəyn eoñ.

Kifilkıj chonq edndəki kaaysakie

- Kifilkıj chonq edndəki kaaysı maxsaaf chonq kaaysı hadi 17“ń-dogıj baalu ń iska” gədəki kaaysias kaasis dogıj baalu nakutənt ishi xuusıj eoñ.

Əy kiəlu

- Əy maxsaafkıj chonq əy hadi 22 guuf tamari əyas əysis ishi gəydn eoñ.

Saamnt 20^z

Saamntaknej chonq ishi tamr xuusnjkidakie

Dadakie tmrt hhaaknej choysht,

- Kuchuknej goshtuka qabis kialu qank naagnej xsundu məchinishi. (2kifil kiəlu)
- A gəli a gəliki naagnej kuchuqank məchi xuusinish. (2 kifil kiəlu)
- A gəli a gəliki naagnej kuchu qank məchitəy kiasktəy enishi. (1 kifil kiəlu)
- Hiənu qoy nuoguka xaagnejka kaduka aabu bosky anki nuuf qoy nuogu (2 ka 3 ka hiənu qoy nogu nabbinishi. (1 kifil kiəlu)
- Abuka kuchka qabsu wəshish qəynish. (3 kifil kiəlu)
- Naagnej ken mamsu antəy bəysistəy enishi. (4 kifil kiəlu)
- Azhun jiəzh məchtəy chaktəy wuxhumtəy itsu jiəyzh əmknej huonsu gənishi. (4 kifil kiəlu)
- Dognej baalu nakutənt genishi. (2 kifil kiəlu)
- Yaabakie ishi dognej baalt qank ishi kiamdəki kudas gəenishi. (2 kifil kiəlu)
- Akrka karzunka mintinishi. (3 kifil kiəlu)
- Əy kek əynishi. (1 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochknjka bənərsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagnej:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, a gəli agəliki dumakie, lapisu/ akr isk kəysndəki naagnej, dumu yasizka azhu isk budndki/Guxət/, gazexa, maxsaaf yasyasz,maqas, a gəli a gəliki əy naagnej, əy naagnejkie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, kilasər, pəzil a gəli a gəlikiz, burushu yas yasz, tangram, tuolim, inchiknj hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 5^z

Buudu nuogum uochkñjacie

1. Akrakñ hat kek chal am ashuki dadu ishi sədanj? Yir ishi edni?
2. Akrakñ hat dadu qoy i-dogñ baal dirdäge. Yirsis huonsigo ish gə ebədni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkñ chonj tsəy hadi 19 dadakie Kəysi jiəzh kotkñ gədəki tsəyas ishi xaagm tsəyn e axhu kek ishi e məchin huonsñ.

Kifilkñ həykñ edndəki kaaysakie

- Kifilkñ həykñ edndəki kaaysi maxsaf chonj hadi 21 asuka kuchuka akr kaaysakñ hat ishi qəy nuogakienka kek anin eoñ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gəli yiəqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ign kuokñ ishi ign huonsñ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn 1:- qədn maxsaaf chonj qəydn hadi 27 kida gant (L, K, Z, Y, ʃ, Xh, CH, H) ishi huonsum hiənu qoy qəy nabbn eoñ.
- Qəydn 2:- qədn maxsaaf chonj qəydn hadi 28 kida gant L, K, Z, Y, ʃ, Xh, CH, H) ishi huonsum xaagñka kaduka hiənu qoy nugu qank nuufu qoy nuogu qəy nabbn eoñ.
- Qəydn 3:- dum yasiz qank hhatknki nuogu taanishi hadi hhaakən eoñ.
- Qəydn 4:- qədn maxsaaf chonj qəydn hadi 32 kida gantkifil chonjki nuogakien ishikñ ali baalu ishi xuusin eoñ.Qiabgis:- dani, okñ, chont...)
- Qəydn 5:- dadakie ishi dogñ baalas ishi xuusin həykñ kesis ishi dogñ baal ishi sə xuusin eoñ. Qiabgis:-hhaay, tip'm, wuochi...) ishis sə ishi yaartibaabakiesis kifilkñ chonj gən eoñ.
- Qəydn 6:- dadakiesis wərqətka irsasuka ta ishi utuz gant ishi qəy ishikñ aabuka kuchuka qabsu kalbisin eoñ.

- Qəydn 7:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 34 kida gant naagı intsu gədəz (shoshkız, intsəz, iyakız intsəz) ishi gə mamsən eoñ.

Niyani xuuskıj kiəlu.

- Məqəsu ishi huonsum a gəli a gəlikə akr anki gazexu, maxsaaf yas yasuz ishi quxsn huonsıj.

Kifilkıj chonq edndəki kaaysakie

- Kifilkıj chonq edndəki kaaysi maxsaaf chonq kaaysi hadi 18 “yaab qəyz gedeki kaaysias” gedəki kaaysias kaasis ishikıj doqı baalu ishi xuusn eoñ.

Əy kiəlu

- Əy maxsaafkıj chonq əy hadi 15inin jiəyzh ıj kuota gedəki əyas əysis azhu məchika jiəyzh kuotkıj ka ishi xuusıj eoñ.
- Dadakie ishi xuuski əy kek ishi əyn eoñ.

(Atsm yakuz kifil tmrt)

Saamnt 21^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- A geli a gəliki naagŋ kuchu qank məchi kasku isknish. (5 kifil kiəlu)
- Aabuka kuchka qabsu wəshshi qynishi. (4 kifil kiəlu)
- Nugakien keke mamsu an bəysisinishi. (4 kifil kiəlu)
- Azhun jiəzh məchtəy chaktəy wuxhumtəy itsu jiəyzh əmkŋ huonsu gənishi. (2 kifil kiəlu)
- Jiəzh kuotkŋ dəmbika ishi gəliska mandakienka zingukŋ hat ays ishi e kuoknt genishi. (2kifil kiəlu)
- Yaabakie ishi dogŋ baalt qank ishi kiamdəki kudas gənishi. (4 kifil kiəlu)
- Əy kek əynishi. (4 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, bəyi, nastik xarmusu, kasy, trafikŋ barnexsu,a gəli agəliki dumakie, lapisu/akr isk kəysndəki naagŋ, siali, agəli a gəliki siali məchiki irsasuka wərəqətka,toku,gazexa, maxsaaf yasyasz, maqas, a gəli a gəliki əy naagŋ, əy naagŋjacie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, akr wərqət, kilasər, pəzil a gəli a gəlikiz, burushu yas yasz, taŋgram, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 6^z

Buudu nuogum uochkŋjacie

1. Akrakŋ hat yir yir nuogu it sədni?
2. Akrakŋ hat daden yir i-edni?
3. Akrakŋ hat sədndəki yaapmakie yaabkŋ hat zingu kodez naaz təni?ishika ays ishi e zinkukŋ hat kuotini?
4. Akrakŋ hat kamilakŋ tsant ki dadakiekŋ hat yir zingu huotigo ishi gə ebdəni? Ishi ittintyir iteni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkŋ chonŋ tsəy hadi 4 “uutŋ xaagŋ” gədkı tsəyas xaagm gə guytka katamkakŋ begumas ish xuusn eoŋ.
- Tsəy maxsaafkŋ chonŋ tsəy hadi 200rin wuruke gedəki tsəyas gə izqank məchishimki uochkŋ uochign.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ edndəki maxsaafakŋ chonŋ kaaysi hadi 22kŋ “xəxər kaaysi”gədəki kaaysi kaasistəy kuchuka aabuka ishi qabsu qəysisn eoŋ.

- Kifilkj hækj edndeki maxsaafakj chonj kaaysi hadi 23kj “zingu bæybæy” gædæki kaaysisas kaasis dadakie a gæli a gælik i kaasi ishi kaaskist huotinki zingakien ishi xuusn eoñ.
- “Wolki kaaysi” ishi ber ishi gæli yiøqiant buudu qank kaasin e dadakien shoyt ki ign kuokj ishi ign huonsñ.

Ishi qæy sæsisñki kiælu

- Qæydn 1:- qædn maxsaaf chonj qæydn hadi 35 kida gant kasæy, toku, inchi, wærqæt qank a gæli a gælik nuogu ishi qæyn eoñ.
- Qæydn 2:-dadakie a gæli a gælik dumu qank wærqæt, nastik qank qæydnki chati dochikay a qian ishi qutsun eoñ.
- Qæydn 3:- dadakie ishi bachi qulfuka zipuka biatæy xhamu tsatstæy wuchkutæy ki qæydnas ishi qæyn e aabuka kuchuka isahi qabsu wæshish qæyn eoñ.
- Qæydn 4:- qædn maxsaaf chonj qæydn hadi 36 kida ganta gæli a gælik naagn mæchi qiabgesdaz wol, tso, yilikiz,tskikiz ishi gæ kek mamsu xuusñ eoñ.
- Qæydn 5:- azhu izk chatkñdaz ishi huonsum ays ishi e azhu chakint qiabgis dadakiek a qæy sæsisn eoñ.
- Qæydn 6:- jizh kotkj dæmbakien kuotutæy ishi gælis zingukj hat ays ishi e kutoñkint iib yaab ishi uoch yæ kifilgat gen eoñ.

Niyani xuuskj kiælu.

- Dadakie kifil chonjki naagn chonj ishi utuki naagn ishi akrskifilgat qiabgsn eoñ.

Kifilkj chonj edndeki kaaysakie

- Dadakie buudu buudu qank ishi alu Trafik Polis akrs kaasin eoñ.

Øy kiælu

- Dadakie ishi xuuski øy kek ishi øyn eoñ.
- Øy maxsaafkj chonj øy hadi 19 “xuuskj kay a qiaqa” gædæki øyas øysisñ.

Saamnt 22^z

Saamntakŋ choŋg ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Kialu wəshish qiaqgisinishi. (5 kifil kiəlu)
- Aabuka kuchuka qabsu wəshinishi. (3 kifil kiəlu)
- Aabu boski hiənu qoy nuoguka nuuf qoy xsaafinishi. (1 kifil kiəlu)
- Nuogakien kek mamsu anbəysisinishi. (2 kifil kiəlu)
- Ishi gəli istishiki baluka naagnj iski kuokŋ ginishi. (2 kifil kiəlu)
- Dəmbi kotkŋka ishi gəlis ays ishi e zingukŋ hat kuotinkint genishi. (4 kifil kiəlu)
- Dogŋ baa lays ishi e bəybəykint genishi. (4 kifil kiəlu)
- Əy kek əynishi. (4 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka bəŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagnj:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, quxsnki xhrqi, agəli a gəlik zingu qiabledŋki milkit, maxsaaf yasyasz, maqas, a gəli a gəlik əy naagnj, əy naagnjkie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, a gəli a gəlikki siali ankiirsauka wərqət, quxsnki aabu bosky karzu, kilasər, pəzil a gəli a gəlikiz, burushu yas yasz, tangram, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 6^z

Buudu nuogum uochkñakie

1. Akrakñ hat sədndki xərəpezakñ hat kida nak ishi tini?
2. Akrakñhat sədndjki baala jizh məchikigo ishi gəda? Yir amni? dogñ baal jizh a amin yir ŋ-en?
3. Akrakñ hat sədndjki kadu dadakiekñ buot, kangut, qututka tsant naku nuogu a sədndəni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaafkñ chonq tsəy hadi 21 Gobinka I yaartibaabakie ka tsəygoj. Yiəkñ chuosht tsəya qaqñ məchishmki uechkñ uechiñ.xhəydn ka xhəyñ.

Kifilkñ həykñ edndəki kaaysakie

- Kifilkñ həykñ ednki matsaaf chuong kaaysi hadi 19 duku budu gədəki kaaysas kaass ish gəlis ishi xuusin eoñ.
- Wolki kaaysi dadaqanqz ishi gəlis yiəqint buudu qaqñ ishi aleksi xuuskñ xuusin eoñ.:

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn 1:- a gəli a gəlikî chatis qiabgis:- chalkiz, jobkizka wongulkiz chati ishi qəyn e ishikñ aabuka kuchuka ishi qabsu qəysisñ eoñ.
- Qəydn 2:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 37 kida gant (B, Q, X, M) ishi bonsum hiənu qoyka nuufu qoy nuogu ishi xaagm xaagm qəy xuusin eoñ.
- Qəydn 3:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 30 kida gant kifil chonki naagñ yie qiant həykñ kobde naagñakien shuguz, shadnz, ishi gə mamsn eoñ.
- Qəydn 4:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 38 kida gant ishi qəyn eoñ.
- Qəydn 5:- qədn maxsaaf chonq qəydn hadi 39 kida gant Trafik milkitakien ishi tskñkist ishi xuusinki dəmbakien kek ish ebn eoñ..

Niyani xuuskñ kiəlu.

- Dadakie kifil həykñ ishi xuuski naagñ chonq ishi utuki naagñ ishi akrs kifilgat qiabgsn eoñ.

Kifilkj chonj edndeki kaaysakie

- Kifilkj chonj edndeki kaaysi maxsaaf chonj kaaysi hadi 19 “gob yir i-gəni” gədəki kaaysias kaasis dogj baalu ishi bəybəyn xuusn eoŋ.
- Kifilkj chonj edndeki kaaysi maxsaaf chonj kaaysi hadi 20 “ñ-sumukj chong ki aabu boski” gədəki kaaysias kaasis ishi sumuka dadu mandakie sumkj chonj ki aabu boskias ishi xuusn sumu kardu huonsum el ki dadakiesis ishi sumu istki wərəqətka irsasuka taanishi dadakie ishi sumas kek xsAAF sən eoŋ.

Əy kiəlu

- Dadakie ishi dogj baalt əydndəki əy ishi xuusu də kifil gat əyin eoŋ.
- Əy maxsaafkj chonj əy hadi 15 “jiəzh ñ-kuota” gədəki əyas əysisəŋ.
- Əy maxsaafkj chonj əy hadikjhat chonj hurtidjki əyakiesə shoyt ishi kek ishi xsuus əyin eoŋ.

Saamnt 23^z

Saamntakj chonj ishi tamr xuusñkidakie

Dadakie tmrt hhaakj choysht,

- Kialu wəshish səsinish. (2 kifil kiəlu)
- Kaaysi kudu qank aabuka kuchuka gabə qəyn iskinishi. (3 kifil kiəlu)
- Aabu boskika hiənu qoy nuoguka nuuf qoy nuogu xsAAFinishi. (4 kifil kiəlu)
- Istishi balka ishi naagj istki kuokjka gənish. (3 kifil kiəlu)
- Naagrjakie istki baluka a gəli a gəlikı kuokj giənish. (2 kifil kiəlu)
- Jiəzh kuotkj dəmbi shurtəy/kuotəty/ ishinka mandakienka zingukjhat iys ishi e kuotnkint gənish. (4 kifil kiəlu)
- Dogj baalu ays ishi e bəybyinkint genishi. (4 kifil kiəlu)
- Əyakien kek əynishi. (3 kifil kiəlu)

Tamrs kudu:-

- Buudu nuogum, tsəy gədn, gədn, qəydn səsnz, uochkŋka baŋgrsika, əyka kaaysika.

Tmrt hounsu naagŋ:-

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əyka maxsaaf, quxsnki xhrqi, doqə;kantr,kirn,masmər, maxsaaf yasyasz, maqas, a gəli a gəliki əy naagŋ, əy naagŋjacie idnki hiənu, idnki hiənu kaasdaazk, maqəs, a gəli a gəlikki siali ankiirsauka wərqət, quxsnki aabu bosky karzu,kilasər, pəzil a gəli a gəlikiz, burushu yas yasz, tangram, tuolim, inchikŋ hat shar gus amdəki mizan kaaysi, shuorkudaz, ist indaaz, izk tsakndəki huli, sig, gomuka kasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 6^z

Buudu nuogum uochkŋjacie

1. Akrakŋ hat sədndəki nuogas soka wokuka gə bernti.
2. Akrakŋ hat sədndəki nuogas tsant chuoysht gə bernti.sss
3. Akrakŋ hat yir yir aabu boski ishi sədəni?hhakie qajk gatsŋki aabu boski ishi tsaafi?yiki təki tsaaf səsini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy matsaaf chuong tsəy hadi 22 Kədijaka i-yaartika inchakien ays ishi e bəybydənt gədəki tsəyas tsəya qajk məchishmki uochkŋ uochiŋ.xhəydn ka xhəyŋ.
- Dadakie ishi gəlis ziŋkukŋ hat ishi kuotintka dogŋ baa lays ishi e bəybyŋkint tamrsŋki tsəy mams tsəy ka tsəya qajk məchishimki uochkŋ uochiŋ.huognat ka xhəydn xhəyŋ.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ ednki kaaysi matsaaaf chuong kaaaysi hadi 22 xəxər gədəki kaaysas kaasis kialuka kuchuka aabuka gab qəydn ishi iskn eoŋ.
- Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysi matsaaf chuong kaaysi hadi 24 kudu kiask gədəki kaaysas kaasis kudu diəmbiyakien ishi xuusin eoŋ.

- Kifilkj hækj edndeki kaasi matsaaf chuong kaaysi hadi 25 gob diedsdaaz gædæki kaaysas kaasis dogj baal ishi bæybyin eoj.
- “wol ki kaaysi dadakie ishi berki kaaysi ishi gælis yiæqiant buudu qæjk ishi al kaas shuoyt ki kuokjas iskin eoj.

Ishi qey sæsisjki kiælu

- Qæydn; 1 qæydn matsaaf chuong hadi 37 kida gant saamntakj ki aabu boskiyas/R, D, J, Zh, T, F, A, S/ishi huonsum aabu buoski hiænu qoy nuogu ka 2-3 kinuf qoy nuoguka ishi xaagm xaagm tsaafin eoj.
- Qæydn ; 2 qæydn matsaaf chuong qæydn hadi 40 kida gant zingu kodenki nuudu ka nuudu yasyaszka kj hat ishi gælis ishi kuotn huosuj.s
- Doqa kiri chuong ishi huutu ishikj aabuka kuchuka wæshish qabsu iska.
- Qæydn- 4 qæydn matsaaf chuong qæydn 42 kida gant wæræqæt karzu qæjk ishi qey kiamsu ishikj kuchu wæshish iskn eoj.
- Qæydn matsaaf chuong qæydn hadi 43 kifil chuong ki naagjakiæn kek ishi anu ishikj alibaaalas gen eoj.

Niyani xuuskj kiælu.

- Akrka karzuka qæydn siis amki naagn kobde dadakie iipm kaar ishi yækst ishi ebki nuogu tirafik milkit, kaaysi baal,kudu tsaakdæki dadu ishi ber akrsn huonsuj.

Kifilkj chøng edndeki kaaysakie

- Kifilkj chuong ednki kaaysi matsaaf chuong hadi 21 kial kaays kuotu qulfi yiæqiant ziipi qulftæy biatæy kuchu diæb quoskutæy ishi e kaas kuchuka aabuka gab qæydn ishi iskn huonsuj.

Əy kiælu

- Əy matsaaf chuong hhaaku hhsaa kiæl ishi əyki əyakien ishi gælis yiæqiant buudu qank ishi alxaagm xaagm kek əyin eoj.ssss
- Əy maxsaaf chuong əy hadi 22 guuf tamari gædæki əyas əyss tirafik dæmbi ishi xuusin eoj.
- Əy maxsaaf chuong əy hadi 21 kæben amino gædæki əyas əyss ishiki baalka naagn ki baal ishi bern eoj.

Saamnt 24^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Kaaysi qaŋk aabuka kuchuka gab qəyn iskinishi.(4kifil kiəlu)
- Sətəy ebtəy enishi.(1kifil kiəlu)
- aabu buoskika hiənu qoy nuoguka nuf qoy nuoguka xsaafinishi.(4 kifil kiəiu)
- naagŋakie ist ki baal agəli agəli ki kuokŋ genishi.(3 kifil kiəlu)
- kiəltat qəyndndəki qəydn xuusinishi.(2kifil kiəlu)
- jiəyzh kuotkŋ dəmbika ishin ka mandakien ka ziŋgukŋ hat ays ishi ekuotuŋkint genishi.(2 kifil kiəlu)
- jiəyzh ka chenzka amki məchi ziŋguka huonsuka genishi.(2kifi kiəlu)
- dogŋ baa lays ishi e bəybyŋkint genishi.(2 kifil kiəlu)
- dogŋtat ziŋgu kodenki nuogu xuusinishi.(2 kifil kiəlu)
- əy kek əynishi.(1 kifil kiəlu)
- dansukakaar manz weshakŋ chuong kek qəynshi.(2 kifil kiəlu)

Tamrsi kudakie

- Buudu nuogum, tsəy, gədn, qəyses, uochkŋ ka banjgrsika, əy, kaasi.

Tmrtas huonsuz

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əy maxsaaf, sialiwereqet, xuuzi, irsas, quxsunki aabu bosky, orchi, xhərqi yasyaasz, karton wereqət, a gəli a gəlik i rsas, a gəli agəli ki əy naagŋ, hiənu idndaaz, hiənu idinki sidi kaasdaaz, toil, mizan, shuorkudaaz, izk tsaaakndəki huli sigi, gomu, kaasay saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 6^z

Buudu nuogum uochkjakie

1. Akrakŋ hat yir yir aabu bosky itsədni?
2. Akrakŋ hat “M” qank gətsinki nuogu hiənu qoy nuogu yiki təki oshkini?
3. Akrakŋ hat yir yir nuogu itsədni? Yir ishi ebni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy matsaaf chuong tsəy hadi 23 el kiəlt ishi qəydki qəydn “O” kifil ishi təyakst gədkı tsəyas tsəy dadakie kiəltat səxsqank gats got ishi qədkı qəydnas gənishi.
- Dadakie amkayki haadu məch ishi gəlis ishi xuusnki tsəyakien mamsu goj.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ ednki kaaysi matsaaaf chuong kaaaysi hadi 26xhilzh, xhankiz, tsubuz, məbrat gədəki kaaysas kaasis kudu dəmbiaken ishi xuusn eoj.
- Kifilkŋ həykŋ ednki kaaysi matsaaaf chuong kaaaysi hadi 27ñ-kialen səntigədəki kaaysas kaasis kangu yeqiant qutu wəshishi ishi iskn eoj.
- Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysi matsaaf chuong kaaysi hadi 18xuuzi taakŋ gədəki kaaysas kaasis aabuka kuchuka ishi qabsu wəshishin eoj.
- Kifilkŋ həykŋ edndəki kaasi matsaaf chuong kaaysi hadi 9 kare yiqiant Jab gabu kadu gabu gədəki kaaysas kaasis aabuka kuchuka ishi qabsu wəshishin eoj.
- “Wol ki kaaysi dadakie ishi berki kaaysi ishi gəlis yiəqiant buudu qarŋ ishi al kaas shuoyt ki kuokŋas iskin eoj.

Ishi qəy səsisŋki kiəlu

- Qəydn; 1 qəydn matsaaf chuong hadi 37 kida gant saamntakŋ ki aabu boskiyas/N, A, Sh, P, Zh, G, W/ishi huonsum aabu buoski hiənu qoy nuogu ka 2-3 kinufu qoy nuoguka ishi xaagm xaagm tsaafin eoj.
- Qəydn; 2 qəydn matsaaf chuong qəydn hadi 41 kida gant a gəli a gəlik i aalu atsisinki nuogu eltrikika hhaay zingu ays ishi e kuotnkint goj.
- Qəydn; 3 qəydn matsaaf chuong qəydn hadi 43 kida gant akr kode iskŋhat ki nuogu ishi səali baluka kuokŋka ebu gən eoj.
- Qəydn; 4 qəydn matsaaf chuong qəydn 44 kida gant qoy amki nuogu yash bəgumkiz xaagŋ akrrakien huonsum gəshtikidas ishi ebu akrsn eoj.

- Qəydn; 5 dadakie ishi kifilka tmrt ii chuonuka dirtəy ishi dogəbal ays ishi e shishkshinkint ishi gen eoŋ.

Niyani xuuskŋ kiəlu.

- Saat akr ishi akrs a gəli a gəlikli siali diskn eoŋ.

Kifilkŋ chong edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ chuong ednki kaaysi matsaaf chuong hadi 22 kies kudu baskŋ gədki kaaysasirsasu qank yeqənt disku qankwochkurumki chatisakien ishi sə eb gien eoŋ.

Əy kiəlu

- Əy biya dadaki a gəli a gəlikli əy ishi əyn eoŋ.
- Kilun qiabgsdəki əyakien qiabgis:-jiəysh ishi hhaŋ? Gədəki əy mamsu əysisiŋ.

(Atsm tuusuz kifil tmrt)

Saamnt 25^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Sədnka ebmka qabsi iskinishi. (5 kifil kiəlu)
- Aabu boskika hiənu qoy nuoguka nuuf qoy nuogu xsaafinishi. (3 kifil kiəlu)
- Ishi gəli hiənu qoy huonsum kiamski nuogu genishi. (1 kifil kiəlu)
- Kiəltat qəydndki qəydn bernishi. (4 kifil kiəlu)
- Jiəzh amkizka jiəzh amkaykizka məchi zinguka huonsuka xuusinishi. (3 kifil kiəlu)
- Dogňtakki zingu kodenki nuogu burnish (5 kifil kiəlu)
- Əyka a gəli a gəlik wəshikŋ chong gab əynishi. (4 kifil kiəlu)

Tamrsi kudakie

- Buudu nuogum, tsəy, gədn, qəyses, uochkŋ ka bəŋgrsika, əy, kaasi.

Tmrtas huonsuz

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əy maxsaaf, quxsinki wereqet, eltriki shubo, kibritu, loto, quxsunki aabu bosky, orchi, xhərqi yasyaasz, karton wereqət, agəli agəlik ixsas, a gəli a gəli ki əy naagŋ, hiənu idndaaz, hiənu idinki sidi kaasdaaz, toil, mizan, shuorkudaaz, izk tsaaakndəki huli sigi, gomu, kaasa saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 7^z

Buudu nuogum uochkŋakie

1. Akrakŋ hat yir yir nuogu itsədni?
2. Akrakŋ hat yir yir aabu bosky itsədni? Yiki kie ishi tini?
3. Akrakŋ hat yir yir hadi itsədni? Yiki qankaz ishi tini?
4. Akrakŋ hat “X” qank gətsinki nuogu oshkini?
5. Akrakŋ hat it sədkı nuogakŋ chong uynd tsant itsəkida naz ishitini?
6. Akrakŋ chonŋ el kiəl qəydndəki qəydn it sədagŋ?
7. Akrakŋ hat zingu kodənki qəydna naz ishi tini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy matsaaf chuong tsəy hadi 24 “ñ-kuoy xhəydlŋ? Gədkı tsəyas tsəy tsəyaqank məchshimki uochkŋ uochkŋ.hogn̄tatka xhəydlŋas a chəyse.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ ednki kaaysi matsaaaf chuong kaaaysi hadi 25gob-kaysidəkidakiegədəki kaaysas ishi kaas zingu ishikŋ hat kodənki nuogakien ishi xuusn eoŋ.
- “Wol ki kaaysi dadakie ishi berki kaaysi ishi gəlis yiəqiant buudu qənk ishi al kaas shuoyt ki kuokŋas iskin eoŋ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn; 1 qəydn matsaaf chuong hadi 37 kida gant saamntakŋ ki aabu boskiyas/L, Z, K, Y, ñ, Xh, Ch, H/ishi huonsum aabu buoski hiənu qoy nuogu ka 2-3 ki nufu qoy nuoguka ishi xaagm xaagm tsaafin eοŋ.
- Qəydn; 2 nuog ədi huonsum ishi gatsina ednt kotu qoy(.) uochkŋ milkitu(?) akrqank qiabgs ishi huonsas ishi xuusŋ eοŋ.
- Qəydn; 3 dadakie kiəltat ishi kiamski nuogu kifil chong ishi gen gəts etn kiamski nuogu gənishika elkidada ishin kiamski nuogu ishi gen eοŋ.
- Qəydn; 4 ishi dogŋ bəaaltki zingu kodedəki nuogu ishi xuusn a edntqəydn kamil kut kaaskŋ, kibrit kaaskŋ, eltrik shibu məchkn, dirku istki baalt kaaskŋ... kar manz chanuz a tidasiib yaab ishi uoch yə kifilgat gen eοŋ..
- Qəydn; 5 qəydn matsaaf chuong hadi 47 kida gant kiəlakŋ chonŋ ki saat qiabgsdaz (səxsinqank, guot, juakŋ, giamkiəlt kidas) ishi oshku xuusn eοŋ. Saat hhakŋhat yir yira qəydndənt nuogumsŋ.

Niyani xuuskŋ kiəlu.

- Karzuka aabu bosky ishi xsaafdakŋ choysht ishi quxsu atsisin huonsŋ.

Kifilkŋ chonŋ edndəki kaaysakie

- Zingu kodenki huognakie kodədəki zingu (qiabgis:-kamil kutk kaaskŋ, kibrit kaaskŋ, eltriki shubu məchi, dedikibakt kaaskŋ...) ishi akrs kaasin eοŋ.
- Kifilkŋ chuong ednki kaaysi matsaaf chuong hadi 25aabu bosky kams kaaysi kaasis hiənu qoy nuoguka nuuf qoy nuogu ishi bern huonsŋ.

Əy kiəlu

- A gəli a gəlik i yaab hhashundakie gob dəmbi əy biadadakie dəmbi əyakien ishi əyn eοŋ.
- Amkaki yaab haadu məch ishi gəlis ishi ishikuotŋ tmrsinki əyakien mams əysis jiəzhka jiəzh amakaki məchshim ishi xuusn eοŋ.

Saamnt 26^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Sədnka ebmka qabsu iskinishi.(1 kifil kiəlu)
- Agəli agəli ki itsu akr bernishi.(4kifil kiəlu)
- Ishi gəlis hiənu qoy nuogu huonsum ishin kiamsuki nuogu genishi.(4 kifil kiəlu)
- Kiəltat qədndki qədn bernishi. (4 kifil kiəlu)
- Jiəzh amki kiamka amkayki məchshimka zinguka huonsuka xuusinishi. (1 kifil kiəlu)
- Zingu huotkst ishi kuotinki kudu iskinishi. (2 kifil kiəlu)
- Dogntatki zingu kodenki nuogŋ hat ishin nuotinishi. (5 kifil kiəlu)
- Əyka a gəli a gəlik wəshishikŋ chong gabgəynishi. (2 kifil kiəlu)
- Əyka a gəli a gəlik wəshish mintinishi. (2 kifil kiəlu)

Tamrsi kudakie

- Buudu nuogum, tsəy, gədn, qəyses, uochkŋ ka banjrsika, əy, kaasi.

Tmrtas huonsuz

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əy maxsaaf, a gəli a gəlik itsu akr səsisdaz, kiəltatki qəydŋ səsisdəki akr, inchi aabu səsisdəki akr, agəli agəli ki əy naagn, hiənu idndaaz, hiənu idinki sidi kaasdaaz, toil, mizan, shuorkudaaz, izk tsaaakndəki huli sigi, gomu, kaasa saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 7^z

Buudu nuogum uochkjakie

1. Akrakj hat zabtki itsu it səda? Yir yir ishitini? Inkj ii choysht yir yir zabtki itsu ŋ-iskini?
2. Akrakjhat səndndki iib yaapm yir yiru huonsu tanki itsu ŋ-yafini?
3. Akrakj hat zingu kodenki qəydna yir yir ishitini? Zingu kodenki nuogrkeknhat ays ŋ-e kuotini?

Tsəy kiəlu

- Tsəy matsaaf chuong tsəy hadi 25 zabtki itsugədkı tsəyas tsəy tsəyaqank məchshimki uochkj uochkj.hognətatkə xhəydjas a chəyse.
- Tsəy matsaaf chuong tsəy hadi 21 amkayki məchishim gədkitsəyas tsəy tsəyaqank məchshimki uochkj uochkj.hognətatkə xhəydjas a chəyse.

Kifilkj həykj edndəki kaaysakie

- Kifilkj həykj ednki kaaysi matsaaaf chuong kaaaysi hadi 28 “ŋ-genasise? Gədəki kaaysas dadakie huonsuska huonsukay qiaki itsakien ishi bern eoŋ.
- “Wol ki kaaysi dadakie ishi berki kaaysi ishi gəlis yiəqiant buudu qarək ishi al kaas shuoyt ki kuokjas iskin eoŋ.

Ishi qəy səsisnəki kiəlu

- Qəydn; 1 qəydn matsaaf chuong hadi 47 kida gant tmariakie ishkj iipm, dognbalka tmrt iipm gamuka hhakuka kidakj chong kiamski nuogun ishi gen eoŋ.
- Qəydn:-2 hiəlkiəlt ishi qəydkı qəydn buudu qank ishi al nuogunn eoŋ.Qiabgis:-səxsinqank ki itsukj choysht, juakjki itsukj choysht,guotki itsukj choysht, tmrt iipm ishi bangrnt yir ish qəydentka ki uochkj uochish gəga. Yiəkj choysht el kiəl ishi qəydəki qəydj hat hotsis taaŋ.

Niyani xuuskj kiəlu.

- Dadakie tmrt ii chonj ki ishi utiki nujj ishi akrs kifilgat ishi yartibaabsis qiabgisin eoŋ.

Kifilkj chong edndeki kaaysakie

- Kifilkj chuong ednki kaaysi matsaaf chuong hadi 24 inch aabu wochkuru gëdkì kaaysi kaasis dadakie huonsu tanki itsas ishi bern eoñ.
- Trafik polis (trafik mëbratuka, yaab ist tsakidèki siiriishi bertëy huonsumtëy) akrs kaasin eoñ. Kaaysas dogñ balu kuokñ qank aednz basisigo.

Əy kiəlu

- A gëli a gëlikì yaab hhashundakie gob dëmbi əy bia dadakie dëmbi əyakien ishi əyn eoñ.
- Əy maxsaaf hadi 23 hoy a hoye gëdèki əyas əysis əy naagjækien ishi bertëy mintstëy en huonsñ.
- Əy maxsaaf hadi 24 biargu qalz əy gëdkì əyas əysis əy naagjækien ishi bertëy mintstëy en eoñ.
- A gëli a gëlikì əy hiənu ishi hëdn e əyakjhat ishi vdki nuogu ishi gen huonsu əyas ishi mintsn eoñ.

Saamnt 27^z

Saamntakj chong ishi tamr xuusjkidakie

Dadakie tmrt hhaakj choysht,

- A gëli agëlikì dogsinki itsu akr berinishi. (3 kifil kiəlu)
- Donsinki itsukj huonsu genishi. (2 kifil kiəlu)
- Ishi gëlis hiənu qoy nuogu huonsum kimski nuogu genishi. (3 kifil kiəlu)
- Tsøy tsaynishi. (2 kifil kiəlu)
- Saamntakjki kiəluka atsmka genishi. (4 kifil kiəlu)
- Zingu huotkst ishi kuotinki kudu iskinishi. (3 kifil kiəlu)
- Dogntatki zingu nuogukjhat ishin kuotinishi. (4 kifil kiəlu)
- Əyka a gëli a gëlikì wəshi mintsinishi. (1 kifil kiəlu)
- A gëli a gëlikì nuogu huonsum ishi biargu qank kiamki nuogu qalz nuogu qəy səsinishi. (3 kifil kiəlu)

Tamrsi kudakie

- Buudu nuogum, tsəy, gədn, qəyses, uochkŋ ka bəŋgrsika, əy, kaasi.

Tmrtas huonsuz

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əy maxsaaf, kiəlu isk hadindaz,zabtki itsu chigij, shiru shirshindjki naagŋ, hhaay, buotu, wərqət,irsas lapis, kirŋ/jiŋ/, kilasr/kardakie/, kola, qəymsqəlkŋ kitu/saxinu/, agəli agəli ki əy naagŋ,hiənu idndaaz, hiənu idinki sidi kaasdaaz, toil, mizan, shuorkudaaz, izk tsaaakndəki huli sigi,gomu,kaasa sixin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 7^z

Buudu nuogum uochkŋjacie

1. Akrakŋhat sədndəki itsakie yir yir sis ishi huonsini?
2. Akrakŋ hat ishi dogňtat ki zingu qank kiaminki nuoga yir yir qəydn it sədni?
3. Akrakŋ hat sədndki hadiakiekŋ chonj saamntakŋ kiəlu gashkŋ qiabgsdaz naz təni? Kiəlakie sumas oshkunti.
4. Akrakŋhat zingu kodenki qəydn yir yir ishitini? Ays ŋ-e inin kuotini?
5. Akrskŋhat sədndəki qəydn akrka karzuka nazkien ishi qəyni? Ays ishi e qəynt gənti

Tsəy kiəlu

- Tsəy matsaaf chuong tsəy hadi 26 “yiki dungu istkin!” gədkı tsəyas tsəy tsəyaqank məchshimki uochkŋ uochn.hogňtatka xhəydňas a chəyse.
- Dadakie ishi xuuski tsəygatstəy gatsnkidas ishi huotsn eoŋ. Elki dadakie tsəy ishi gen kuokŋ taarŋ.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ ednki kaaysi matsaaaf chuong kaaaysi hadi 24 “zingun kotkŋ”Gədəki kaaysas dadakie ishi gəlis zingukŋ haat ays ishi e kuotnkint ishi xuusn eoŋ.
- Kifilkŋ həykŋ ednki kaaysi matsaaaf chuong kaaaysi hadi 10 saamntakŋki kiəlu ishi xuusn (Jab gabu, kadu gabu/kare/”Gədəki kaaysas saamntakŋki kiəlu ishi bern eoŋ.

- “Wol ki kaaysi dadakie ishi berki kaaysi ishi gəlis yiəqiant buudu qaqk ishi al kaas shuoyt ki kuokjas iskin eoŋ.

Ishi qəy səsisŋki kiəlu

- Qəydn; 1 qəydn matsaaf chuong hadi 48 kida gant saamntakŋki kiəlas choysht tsant ishi gen e saamntakŋki kiəlas ishi bern huonsŋ.
- Qəydn; 2 qəydn matsaaf chuong hadi 48 kida gant aqəli a gəlikı zaabtki itsakien mədabkŋhat yə qiant qorqorkŋ chonj ishi ashu e nuogu qalz ishi qəy səsn eoŋ.
- Qəydn; 3dambu xhubush, tsamu giakŋka erqi bəykŋ kar manz ishi kodenki zingas aatubaabka iskubaab ishi uochidyə asəstat kifilgat nuogumn eoŋ.

Niyani xuuskŋ kiəlu.

- Buudu kardukŋ hat səndnəki nuogakŋ ch[g ishi utukiz ishi ber akrqank ye qiant karzu ishi qəy kifilgat ishi yaarisis qiabgsŋ huonsŋ.
- Nyani xuskn maxsaaf chonj hadi 18 kida gant wərəqətakien ish chantəy quxstəy e a gəli a gəlikı karzu qəyn e jometri ebm ishi xuusn eoŋ.
- A gəli a gəlikı siali anki kardu, wərqət, kirnŋ, kolaka sialiakien ishi huonsum ishitmrdəki kifilas ishi shishkinki nuogu ishi qəyn huonsŋ.

Kifilkŋ chonj edndəki kaaysakie

- Gətski huonsu takŋ ishi akrs kaasn e zingu hurtikst a kodenki zingas a qian ays ŋ- enkint ishi xuusn eoŋ. Qiabgis:- dadu yasiz qoy kaaysikŋ hat a kina zingu hurtŋt ednki qəydn ishi kaasn eoŋ.
- Kifilkŋ chuong ednki kaaysi matsaaf chuong hadi 24 inch aabu wochkuru gədkı kaaysi kaasis dadakie huonsu tanki itsas ishi bern eoŋ.

Əy kiəlu

- Dadakiesis A gəli a gəlikı əyakien siisis əy ŋ gəydm ishi gətəy mintstəy en eoŋ.
- Əy maxsaaf hadi 22guuf tmari gədəki əyas əysis ishi gəlis zingukŋhat ishi kuotn huonsinkı xuuskŋ ishi iskŋ eoŋ.
- Əy maxsaaf hadi 25 “saamntakŋ kiəlu” gədkı əyas əysis saamntakŋki kiəlas ishi bern eoŋ.

Saamnt 28^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- A geli aqəlikı dogsinki itsakie huonsu genish. (5 kifil kiəlu)
- Tsəy tsəynishi. (5 kifil kiəlu)
- Saamntakŋki kiəluka atsmka genishi. (4 kifil kiəlu)
- Zingu huotkst ishi kuotinki kudu iskinishi. (1 kifil kiəlu)
- Eduqank ishi kodnt zingu kodenki ziibakie/kemial/ berinishi. (2 kifil kiəlu)
- Biargukŋ chonŋki kubm naaru kiəlu berinishi. (4 kifil kiəlu)
- A geli a gəlikı nuogu huonsum ishi biargu qank kiamki nuogu qalz nuogu qəy səsinishi. (4 kifil kiəlu)

Tamrsi kuakie

- Buudu nuogum, tsəy, gədn, qəyses, uochkŋ ka bəngrsika, əy, kaaysi.

Tmrtaš huonsuz

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kaaysika əy maxsaaf, kiəlu isk hadindaz, xuuzi, ziibuka kemikalka qiabgsdəki akr/postər/, kubm biargu kielakie qiabsdəki akr, shiru shirshindŋki naagŋ, kilasr/kardakie/, qəymsqəlkŋ kitu/saxinu/, agəli agəli ki əy naagŋ, hiənu idndaaz, hiənu idinki sidi kaasdaaz, toil, mizan, shuorkudaaz, izk tsaaakndəki huli sigi,gomu,kaasa sixin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 7^z

Buudu nuogum uochkŋjacie

1. Akrakŋ hat ishkŋ dogŋ baaltat ishin kiamsəki nuoŋg qank qoy amnki nuogu yir yir qəydn it sədni?
2. Akrakŋ həykŋ ishikŋ ka dogŋ baalt zingu kodenki ziibu yir yir ishitini?

3. A gəli a gəlik biargu kiəlakie akrakñhat səndəki nuogu yir amigo ishi gədni? Qiabis:
- gaaru kiəlt hhaay kaatsigo, kəykiəlt inchakiekj tarshi juarigo...

Tsəy kiəlu

- Akrakin ishi sə tsəyas ishi gen eoj
- Tsəy matsaaf chuong tsəy hadi 27 “atsmakieka kiəlu taachim” gədkı tsəyas tsəy tsəyaqank məchshimki uochkj uochnj.hogntatka xhəydjəs a chəyse.
- Tsəy matsaaf chuong tsəy hadi 14“hakima xhəydn” gədkı tsəyas xaagm tsəy uochkj uochnj.hogntatka xhəydjəs a chəyse. Eduqank ishi kodnt zingu kodenki nuogjkien ishi xuusn huonsn.

Kifilkj həykj edndəki kaaysakie

- Kifilkj həykj ednki kaaysi matsaaaf chuong kaaaysi hadi 29 “ziib yafkj” Gədəki kaaysas kaasis zingu hurtkst ishi kuotkj xuuskj ishi iskn eoj.
- “Wol ki kaaysi dadakie ishi berki kaaysi ishi gəlis yiəqiant buudu qanj ishi al kaas shuoyt ki kuokjas iskin eoj.

Ishi qəy səsisjki kiəlu

- Qəydn; 1 doğtatkı hakim iig a gəli a gəlik zibuka kemikalka akr kobde akrakñhat qiabgs zingu kodego yeqiant zingu tana kodeti ish gə bern eoj.
- Qəydn; 2 qəydn matsaaf chuong hadi 50 kida gant dadakie donsinki itsakien huonsu ishi gen eoj.
- Qəydn; 3 kubm biargukj chonkj kiəlakien (Qiabgis:-Turu, kəy, wəshi, garu) sumu qank ishi oshkn eoj.
- Qəydn; 4 zingu kiəlt silki hadiakien, zingu milkitakien, kardukj hat ishi qəy atsisin e zingu kiəlt kodnki nuogakie ishi xuusin eoj.

Niyani xuuskj kiəlu.

- Burushi ye qiant kialu siali chong ishi eartsu amki nuog akr ishi akrs kifilgat ishi yartakiesis ishi qabgisn eoj.
- Diwu, chazhka iiruka qiabgsdjk akr ishi akrs siali diskə atsisin eoj.

Kifilkj̄ chong edndeki kaaysakie

- Kifilkj̄ chuong ednki kaaysi matsaaf chuong hadi 25 “el Jab gabu utdənishi” gədkı kaaysi kaasis saamntakj̄ kiəlas ishi xuusn eoŋ.
- Yir kiəlt təna bachi duoyinizka shoshknejka oftndənt ishi akrs kaas səsn eoŋ. (qiabgis:- iiru kiəlt iiru baachi, zhaanxl, chaazh kiəlt baachi shoshknejz t-shərtika surn shigz)

Əy kiəlu

- Əy maxsaaf hadi 14 “tsuylatsukien” ka əy mandakien ishi huonsum kolzka tokgum kiəlt yir a amint eoŋ.

(Atsm zièdz kifil tmrt)

Saamnt 29^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Ishi gelin jiəzh kuotinishi. (5 kifil kiəlu)
- Tsəy gienishi. (2 kifil kiəlu)
- A geli a gəlikı nuogn ishi xuuskizŋ hat ebm tachiminish. (3 kifil kiəlu)
- Saamntakŋki kiəluka atsəmka genishi. (4 kifil kiəlu)
- Eduqank ishi kodnt zingu kodəkay qianki zibakien/kemikalakien bernishi. (3 kifli kiəlu)
- Biargakŋ chonŋ kubm naaru am kiəlakien biernishi. (4 kifil kiəlu)
- A geli a gəlikı nuogu huonsum ishi biargu qank kiamki nuogu qalz qəy səsnishi. (4 kifil kiəlu)

Tamrsi kuakie

- Buudu nuogum, tsəy, gədn, qəyses, uochkŋ ka bəŋgrsika, əy, kaaysi.

Tmrtas huonsuz

- Buudu nuogum kardu, tsəy, agli agəli ki zhiəyzh qiabgsdəki akr, wərəqət, irsas, lapis, kaaysika əy maxsaaf, kiəlu isk hadindaz, xuuzi, ziibuka kemikalka qiabgsdəki akr/postər/, kubm biargu kielakie qiabsdəki akr, shiru shirshindŋki naagŋ, kilasr/kardakie/, qəymsqəlkŋ kitu/saxinu/, agəli agəli ki əy naagŋ, hiənu idndaaz, hiənu idinki sidi kaasdaaz, toil, mizan, shuorkudaaz, izk tsaaakndəki huli sigi, gomu, kaasa saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 8^z

Buudu nuogum uochkŋjacie

1. Akrakŋ hat yir yir nuogu ishi sədndəni?
2. Akrakŋ hat jiəyzh kuotudəki yaab ishi sədnda? yir yir ishi e jiəyzh kuotudəni?
3. Akrakŋ hat saamntka kiəluka qiabgsdəki akr naaz ishi tini?
4. Akrakŋ hat kubm kiəlakien qiabgsdaaz naku nku ishi tini?
5. Akrakŋ hat el kiəlt ki qəydn ishi səda?

Tsəy kiəlu

- Ishi gəli ishi tsəy ishi basu kifilgat ishi yaartibaabakiesis ishi gen eoŋ.
- Zingu kodenki ziibuakien qiabgsdəki tsəy yekŋ choysht tsəya qank məchishimki uochkŋ uochiŋ. Xhəydn ataadas a chəyse.
- Tsəy maxsaaf chonj dadi 28 odumdəki tsəy gədəki tsəyas gə tsəyaqank məchishimki uochkŋ uochikŋ. Huodntatka xhəydn xhəyŋ.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- Kifilkŋ həykŋ ednki kaaysi matsaaaf chuong kaaaysi hadi 30 "məchishimki jiəzh kuotkŋ" Gədəki kaaysas kaasis jiəzh kuotkŋ ishi xuusn eoŋ.

- “Wol ki kaaysi dadakie ishi berki kaaysi ishi gəlis yiəqiant buudu qaqk ishi al kaas shuoyt ki kuokjas iskin eoŋ.

Ishi qəy səsisnki kiəlu

- Qəydn; 1 qəydn matsaaf chuong hadi 51 kida gant dadakie a gəli a gəlik kiəlt ishi mamski qəydnas qoy balt ishi qabsu akr maxsaaf mamsu tmari mandakie qank tachimen eoŋ.
- Qəydn; 2 qəydn matsaaf chuong hadi 52 kida gant mamnki biargu kiəl hadi kodə kiəlu hadiaknhat atsmka kiəluka ishi ber qiabgsn eoŋ.
- Qəydn; 3 kubm kiəlakie istki atsm iib yaab ishi uochi yə kifilgat ishi yaartisis gen eoŋ.

Niyani xuuskı kiəlu.

- Kəyka gaaru qiabgsdəki akrakien buudu nuogum kardakn hat ishi sə akrs ishi kifilakn chong atsəsn eoŋ.
- Buudu nuogum kardu ishi huonsum dadakie dogntat ishi xuuski nuogn a gəli a gəlik akr akrsn eoŋ.
- Ishi utuki nuogu ishi be rishi gəli xuuskı qank akrs kifilgə ishi yaartidid qiabgsn eoŋ.

Kifilkı chong edndəki kaaysakie

- A gəli a gəlik kiəla atsm nazg a yenkint akr domino kiams kaasisn.
- “Naagı naagı kaaysi” dadakie itsukı tsantka itsukı choyshtka kuchu xhurmtəy naagı xhurtəy ishi en huonsı.
- Huolis kodedəki nuogu marzu amki nuogu gənsiska mandakie kaaysi kaasis ishi zingas ishi xuusn e goŋ.

Əy kiəlu

- Əy maxsaaf hadi 15 “jiəzh ɳ-kuota” gədkı əyas ishi xaagm xaagm əyn e ishi gəlis jiəzh ishi kuotnki ebm ishi iskn eoŋ.
- Əy maxsaaf hadi 26 “eku kəy kiəlt, eku gaaru kiəlt” gədkı əyas əysis kiəlakien ishi ebn eoŋ.

Saamnt 30^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Ishi gəlin jiəzh kuotinishi. (5 kifil kiəlu)
- A gəli a gəlikı nuogŋ ishi xuuskizŋ hat ebm tachiminish. (3 kifil kiəlu)
- Hiirnki nuogu guuzhtəy təchim et ki tsəyakŋhat shishkŋs eanishi. (2 kifil kiəlu)
- Kiəlukŋ chonŋ qəydndki qəydn bierinishi. (4 kifil kiəlu)
- Eduqank ishi kodnt zingu kodəkay qianki zibakien/kemikalakien bernishi. (3 kifli kiəlu)
- Biargakŋ chonŋ kubm naaru am kiəlakien biernishi. (1 kifil kiəlu)
- A gəli a gəlikı naaru huonsu genishi. (3 kifil kiəlu)
- Aabu boski ye qiant hadi huonsum nudu qoykŋ a gəli a gəlikı haadakie kifil am akrs akrsinishi. (4 kifil kiəlu)

Tamrsi kuakie

- Buudu nuogum, tsəy, gədn, qəyses, uochkŋ ka bangrsika, əy, kaaysi.

Tmrtas huonsuz

- Buudu nuogum kardu, tsəy, agli agəli ki zhiəyzh qiabgsdəki akr, wərəqət ,irsas, lapis, kaaysika əy maxsaaf, kanki saani, samin, hhaay, hhaay joku, choysht tsantki akr, kubm kiəlakien qiabgsdəki akr, saat akr, quxsinki hadi, hhaay siali, a gəli a gəlikı kiəln qiabgsdəki pəzil, kubm biargu kielakie qiabsdəki akr, shiru shirshindŋki naagnj, kilasr/kardakie/, klasər, agəli agəli ki əy naagnj, hiənu idndaaz, hiənu idinki sidi kaasdaaz, toil, mizan, shuorkudaaz, izk tsaaakndəki huli sigi, gomu, kaasa saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 8^z

Buudu nuogum uochkñakie

1. Akrakñ hat nuogu təchimdəki yaab naz ishi tini?
2. Akrakñhat sədndki akrakñ sapm manz gujinti ishi gədnt yir akr ishi gujini?
3. Akrakñhat sədndki saata naku kiəlu ishi qiabgsdəni? Qiabgis:- sətsnqank itsu saat, suogu saat, kar manz.
4. Akrakñhat sedndəki biargu atsmakie ays ishi tini? Sumuqank gənti.
5. Nak nak atsem əsəsisdəni?

Tsəy kiəlu

- Tsəy maxsaaf chonj dadi 13 eduqank ishikodnt zingu kodenki nuogu tamrsdəki tsəy xaagm xaagm goj. Tsəya qank məchishimki uochkñ uochikñ. Huodntatka xhəydn xhəyñ.
- Hiəlki dadakie ishi xuuski tsəy ish gəlis shishkstəy gujitəy ishi e gen eoñ.
- Tsəy maxsaaf chonj dadi 29 “kobu tsubin yasinən” gədəki tsəyas tsəy Tsəya qank məchishimki uochkñ uochikñ. Huodntatka xhəydn xhəyñ.

Kifilkñ həykñ edndəki kaaysakie

- Kifilkñ həykñ ednki kaaysi matsaaaf chuong kaaaysi hadi 30 “məchishimki jiəzh kuotkñ” Gədəki kaaysas kaasis jiəzh kuotkñ ishi xuusn eoñ.
- “Wol ki kaaysi dadakie ishi berki kaaysi ishi gəlis yiəqiant buudu qənk ishi al kaas shuoyt ki kuokñas iskin eoñ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn; 1 qəydn matsaaaf chuong hadi 53 kida gant itsu əmkñ kiəlt kotñki dəmbakien (qiabgis: - itsukñ tsantka choyshtka kuchu xhurm, ist ə-əmdəki naagñ xhurkñ kar manz qəydn ishi qəyn huonsñ).
- Qəydn; 2 kubm narru am kiəlu məchiki akr filesh kardukñhat mamsu wochkur ishi shishks anin huonsñ.
- Qəydn; 3 kushubabakie kubm kiəlakñ hat yir yir qəydn ishi qəydnt iib yaab ishi uochi yə kifilgat yaartisis gen eoñ.

Niyani xuuskøj kiəlu.

- Saat akr siali qank ishi disku saatakj hat nuogumn eoŋ.
- Niyani xuskoŋ maxsaaf hadi 19 hadiakien ishi huonsum akr akrsn eoŋ.

Kifilkøj chonj edndəki kaaysakie

- Kifilkøj chuong ednki kaaysi matsaaf chuong hadi 26 ishi xuuki tsøy ishi beru yaab baal am qəyn eoŋ.
- Kiəlakikj hat mamsinki pəzl ishi kiamsn eoŋ.

Əy kiəlu

- Əy maxsaaf hadi 26 eku kəy kiəlu gədəki əyas xaagm əysis a gəli a gəliki kəlu am ishi gen eoŋ.
- Əy maxsaaf hadi 7 “kuchu xhurum yə tigo” gədkı əyas xaagm əysis jiəzh kuotkj ishi xuusn eoŋ.

Saamnt 31^z

Saamntakoj chonj ishi tamr xuusñkidakie

Dadakie tmrt hhaakj choysht,

- Ishi gəlin jiəzh kuotinishi. (2 kifil kiəlu)
- Atnka ign begum genishi. (3 kifil kiəlu)
- Hiirnki nuogu guuzhtəy təchim et ki tsəyaknejhat shishkjəs eanishi. (3 kifil kiəlu)
- Xsufu isku izqank huonsum a gə a gəki xsufu ebm xsaafinishi. (2 kifil kiəlu)
- Kiəlukj chonj qəydndki qəydn bierinishi. (4 kifil kiəlu)
- Basisnki ziibuka basiskay qianki ziibu berinishi. (3 kifil kiəlu)
- A gəil a gəliki narru huonsum genishi? (3 kifil kiəlu)
- A gəil a gəliki narru təchim kodenki zingu genishi. (1 kifil kiəlu)
- Aabu boski ye qiant hadi huonsum nudu qoykj a gəli a gəliki haadakie kifil am akrs akrsinishi. (2 kifil kiəlu)
- Taamu kaaysi akrs wəshi kaasinishi. (2 kifil kiəlu)

Tamrsi kuakie

- Buudu nuogum, tsəy, gədn, qəyses, uochkŋ ka banjrsika, əy, kaaysi.

Tmrtas huonsuz

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kasay/buotu nidnz, agli agəli ki narru təchim qiabgsdəki filəshkarduka fostərka, wərəqət, irsas, lapis, kaaysika əy maxsaaf, aabu boski pəzilu, quxsinki hadi, hhaay siali, a gəli a gəliki kiəln qiabgsdəki pəzil, kubm biargu kielakie qiabsdəki akr, shiru shirshindjki naagŋ, kilasr/kardakie/, klasər, agəli agəli ki əy naagŋ, hiənu idndaaz, hiənu idinki sidi kaasdaaz, toil, mizan, shuorkudaaz, izk tsaaakndəki huli sigi, gomu, kaasa saxin.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 8^z

Buudu nuogum uochkŋakie

1. Akrakŋ hat səndndki yaabka yapmka atn ishi gey? Naaz ishitik kuochn naaztiki nakuz atn tini?
2. Akrakŋ hat ays daduka ays xuuski yaabka estishkini? Ays ishi e berini?
3. Akrakŋhat saxsinka giamt qəydndki qəydn ishi beri? Nak nak ishi tin?
4. Akrakŋ chonj səndndəki naaru jiəzh a tachimnt yir amigo ishi gedni? Qiabgis:- iiru kaynt

Tsəy kiəlu

- Karakar ishi am al qoy qoy qəy ishi tsəy gen e ishikŋ ebmas ishi eskn eoŋ.
- Tsəy maxsaaf chonj dadi 22 kiəlakiekə atsumaka gedeki tsəyas gə tsəya qank məchishimki uochkŋ uochikŋ. Huodntatka xhəydn xhəyŋ.

Kifilkŋ həykŋ edndəki kaaysakie

- A gəli a gəliki yapm hiənuka biarguka atnka ki yaab gədkı hiənu ish akrs kaasin eoŋ.
- “Wol ki kaaysi dadakie ishi berki kaaysi ishi gəlis yiəqiant buudu qaqk ishi al kaas shuoyt ki kuokŋas iskin eoŋ.

Ishi qəy səsisñki kiəlu

- Qəydn; 1 tsaktəy as qəydnki qəydn uochishi bangrs ka kiəlu qiabgsdəki (giamu, hhat, yir ishi edni? Choyshki biargut yir ishi qəyni?).
- Qəydn; 2 narru təchimqank yienki zingu (chazhi, iayli, itsu kəkŋ, tsabtu, bolu, shubu) fileshkardu yieqiyant fostər qank akrakien kode filəshkardu akrka fostər kardu akrka ishi kiamsn eoŋ.
- Qəydn; 3 a gəli a gəlikı naaru am īib yaab ishi uochi yə kifilakŋ chonŋ ishi nuogumn eoŋ. (Qiabgis: - garu kiəlt iiru debdəgo hhaka itsu bezn ego.)

Niyani xuuskŋ kiəlu.

- Niyani xuuskŋ maxsaaf hadi 20 “uutnka i-daduka” gədkı nuogu aabuqank ki qəydnas ishi qəy xuuskŋ kudn eskn eonj.
- Niyani xuuskŋ maxsaaf hadi 21 “inchi bezu ign” gədəki nuogu aabuqank qəysis qəydn kudun ishi iskŋ eoŋ.
- Niyani xuuskŋ maxsaaf hadi 19 hadiakien ishi huonsum akr akrsn eoŋ.

Kifilkŋ chonŋ edndəki kaaysakie

- Kodnkayi qianki ziibu ŋ koba zingu hurtnt ays ŋ e kutnkint qabsdəki taamu geoŋ. Qiabgs: - silku dawəlu, zingu kiəlt oshkuninki sumuka dog baal takŋ.
- Kifilkŋ chuong ednki kaaysi matsaaf chuong hadi 26 ishi xuuki tsəy ishi beru yaab baal am qəyn eoŋ.
- Dadakie aabu bosky kaaysi kuduqank a gəli a gəlikı aabu boski hiənuka nuoguka qəy nufqoy nuogu qəyteka xsaafin eoŋ.

Əy kiəlu

- Hharku kiəlt ki əy əysis hharku kiəlun ishi xuusn eoŋ. Qiabgis:- biargu qalz əy...
- Əy maxsaaf hadi 15 jiəzh ŋ kuta gədəki əyas ishi gəlin jiəzh ishi kuotŋ eoŋ.
- Əy maxsaaf hadi 27 “jo hhənjishimnish” gədkı “O” kifil tmrt hogkst əydndəki əy əysis ishi xuusin eoŋ

Saamnt 32^z

Saamntakŋ chonŋ ishi tamr xuusŋkidakie

Dadakie tmrt hhaakŋ choysht,

- Atnka igŋ begum genishi. (5 kifil kiəlu)
- Xsufu isku izqank huonsum a gə a gəki xsufu ebm xsaafinishi. (5 kifil kiəlu)
- Kiəlukŋ chonŋ qəydndki qəydn bierinishi. (4 kifil kiəlu)
- Basiskay qianki ziibu berinishi. (3 kifil kiəlu)
- A gəil a gəlikı narru təchim kodenki zingu genishi. (4 kifil kiəlu)
- Taamu kaaysi akrs wəshi kaasinishi. (2 kifil kiəlu)

Tamrsi kuakie

- Buudu nuogum, tsəy, gədn, qəyses, uochkŋ ka baŋrsika, əy, kaaysi.

Tmrtas huonsuz

- Buudu nuogum kardu, tsəy, kasay/buotu nidnz, baldi jogu, hhaay, agli agəli ki narru təchim qiabgsdəki filəshkarduka fostərka, wərəqət, irsas, lapis, kaaysika əy maxsaaf, aabu boski pəzilu, quxsinki hadi, hhaay siali, a gəli a gəlikı kiəln qiabgsdəki pəzil, kubm biargu kielakie qiabsdəki akr, shiru shirshindŋki naagnj, kilasr/kardakie/, klasər, agəli agəli ki əy naagnj, hiənu idndaaz, hiənu idinki sidi kaasdaz, toil, mizan, shuorkudaaz, izk tsaaakndəki huli sigi, gomu, kaasa saxon.

Buudu nuogum kiəlu

Buudu nuogum kardu atsm 8^z

Buudu nuogum uochkŋjacie

1. Akrakŋ hat sədndki dadu kuchidakie yir akrki baachi ishi ofkini? Niyakudakieso?
2. Akrakŋ hat iiru kiəltka chaazh atsm qəydndki qəydn ishi beri? Yir yir ishitini?
3. Akrakŋ chonŋ sədndəki naaru jiyda a təchimnt yir amigo ishi gədni?

Tsəy kiəlu

- Karakar ishi qəy alin e qoy qoy ishi qəy ishi gəlis tsəy gen e ishi ebmas ishi iskin eoñ.

Kifilkj həykj edndəki kaaysakie

- Kifilkj chuong ednki kaays maxsaaf hadi 31 hharku kiəlt qəydndəki qəydn taamu kaays qəjk ishi qiabsin eoñ.
- “Wolki kaaysi dadakie ishi beu ishi gəlis yiəqiant buudu qəjk kaasin eoñ.

Ishi qəy səsisnjki kiəlu

- Qəydn; 1 hakim qəydnbaab oshku dadakiesis ziibu huonsuka ziŋguka ishi hususin eoñ.
- Qəydn; 2 dadakie ishi atnki kiəl, atsmka biarguka atubaab ishi uochi xsAAF kifilgat gen eoñ.
- Qəydn; 3 naaru taacm qəjk amki ziŋgu (chaazhi, iayalu, itsu, kaykj, xsaabtu, boln, shubu) flash kardu qəjk akr kobde posterakj hat kiakr qəjk ishi kiamsu nuogumin eoñ. □
- Qəydn; 4 “O” kifil hharku kiəlt taamu kaaysi qubistəy ishi yartisiska ishi astamr sis ishi qiabgsn eoñ.

Niyani xuuskj kiəlu.

- Niayni xuusj mtsaaf hadi 21 uutnen ka i-dadenka hat ki qəydnas qvysis ishikj xuuskj kudun ishi iskin enti.
- Kodn kaay qianjki ziib kodn ziŋgu kodəkst qibgsdəki taamu kaaysi qəjk ishi qiabgsa.

Kifilkj chong edndəki kaaysakie

- Kifilkj chuong ednki kaays maxsaaf hadi 26 ishi xuuski tsəy ishi beru yaab baal am tsəyn eoñ.
- “Aabu bosky kiams” gədkı kaaysias kaasis dadakie aabu bokiaqank hiənu qoyka nuuf qoy nuogu ishi qəytəy xsaafn eoñ.

♪ Өy kiəlu

- Өy maxsaaf hadi 28 “jo hhənjishimniss” gədkı “O” kifil tmrt hogkst əydndəki əy əysis ishi xuusin eoŋ
- Өy maxsaaf hadi 29 “hoya, hoye” gədkı dadakie gobu dəmbi kaaysi buudu xaagŋ qank ishi am buudu qoyda “hoya, hoye” gekst buudu xaagŋda “ho” gənishi əy kaasin eoŋ.
- Өy maxsaaf hadi 28 “ku ku” gədkı əyas gatsi əy yekŋ choysht dadakie ishi əyn əynaagka kuchu ishi xsogn eoŋ

Honsu maxsaaf

- ቴምህርኑ ማኅበር (2006 ዓ.ም):: የኢትዮጵያ ቴምህርኑ ጥርጋቸው መሆኑ ቴምህርኑ አዲስ አበባ
- ቴምህርኑ ማኅበር (2006 ዓ.ም):: የተፈጻሚ የትምህርኑ ቤት አገልግሎት የመሞኑር መማሪዎች አዲስ አበባ
- ቴምህርኑ ማኅበር (2005 ዓ.ም):: የሀብት ስራዊት ቴምህርኑ ጥርጋቸው የሰውጥቶች መማሪዎች አዲስ አበባ
- ፈዕሳት ተስፋ (2000 ዓ.ም):: የቀድሞ-መድቦች ማዋታ የመረጣች ማንዋድ:: አዲስ አበባ
- ለሽያጭ ተስፋ (2007 ዓ.ም):: የቀድሞ-ንባብ እና የቀድሞ-ጽሁፍ ስነዱ ቴምህርኑ ማዋታ ተፈዘዣ:: አዲስ አበባ

Hiənu qoy nuogu wuchiku

- **Loto** – adalie quxsinki hadi chatisakj chonj ki hadiakie qank ishi kiamsu kaasinki kaaysi tigo.
- **Styləs** – ishikj aabu səkay qiadəki yaabakie isk bərelkj hat xsaaftəz amdəki naanq isk ishi tosku xsaaftəz tigo.
- **Bərel** – ishikj aabu səkay qiadəki yaabakie iskj hat ishi xsaaftəz nabbtəz edəki wərqət tigo.
- **Tangram** – dadakie a gəli a gəliki nuogukj hat qəydnki karzuka ints anki quxsinkiz ishi kiamsu a gəli a gəliki naagj akr ye qiant karzu qəydnki jometr ebm isk ishi xuusdaaz tigo.
- **Hadi domino** – hadika gəshkəjka ebm dant ishi xuusin honsidəki naagj tigo.
- **Doqa** – nastikuka inchika akrki nuogukj hat huli yas yasiz anki haarchi akr qank qəydnki dadakie kirnikj chong ishi huutu kuchuka aabuka gabu igən honsudəki naagj tigo.
- **Pəzilakie** – ebm bastəyka dadakie quxsunki akrakien ishi kiamsu qoy akrki akr qəy honsudəki kaayis tigo.
- **Pilastilin** – toku balt am dadakie ist kaasdəki fabrika/yaab/ qəyki toku tigo.

Ins 1:- “O” kifilkj Tmrt sis Qubisnki basisinki honsu naagn

Wukj

Tmrtas huonsuŋki naagn tamrka tamrsi kuda shishkikiz aamin ez tinishi.astamari maxsaaf chuong elki saamnta tmrtas huonsuŋki naagn qiabgs hiirn andinkinishi. Honsu naagnjacie astamarisisi qiabgis gant andikiz ishi amkst astmaria/ren kieltatki qubisagant guchtəy yilstəy ka dogŋ baala gant aam honuskj hat hiəshiz baasisigo.

Honusu naaŋgakie “O” kifil atsamari maxsaafakj hat qabsinkiz ishi amkst tmrt ūiakie a qubuniz gant mamsu honsumtəy ishi qəyn amkaykidaska ishi huur honsumn tmrt honsu naagn akrka tmrt ūi qoykj chong huotnkida gəshkj qiabgis gant hhaakj qang hiidŋ mamsinkigo.

Hadi	Honsu naagn sumu	Mams	Gəshkj
1	Toil	Hadi qajk	1
2	Miizan	Hadi qajk	1
3	Shuorku	Hadi qajk	1
4	Kardaaz	Hadi qajk	1
5	Tsakndəki huili	Hadi qajk	1
6	siig	Hadi qajk	1
7	A gəli a gəlik ikidj anki gomu	Hadi qajk	5
8	Kasay sixin	Hadi qajk	2
9	8 Buudu nuogum kardakie	Hadi qajk	8*6=48
10	Maxsaaf 2 (astamari maxsaafka 6 maxsaafakie)	Hadi qajk	2*2=4
11	Yaa hhadu səsisdəki akr	Hadi qajk	3
12	1-20 hadi gəbəxa	Hadi qajk	5
13	Hadi loto	Gaabmk	5
14	A gəli a gəlik ihadindaz (qorki, inchikj aabu, op'm, hharxhi...)	Gaabmk	10
15	Xuuziakie	Hadi qajk	15
16	A gəli a gəlik gəydj qiabgisdəki akr/chartu	Hadi qajk	4
17	Atsisinki a gəli a gəlik akr (itsuka inchi aabuka)	Hadi qajk	10
18	Ishkj dogjtat ki honsu tədəki mangist ūi akr	Hadi qajk	2
19	Hadi kurkur	Gaabmk	10
20	Quxsinki aabu boski /fləshkardu/	Gaabmk	10
21	Quxsinki hadikj /fləshkardu/	Gaabmk	10

22	A gəli a gəlik shadŋ anki dum yaasiz	Gaabmk	10
23	īib yaab qiabgisdəki akr	Hadi qajk	4
24	Hadu dochiki yaabakie el kielt ishi qəydəki qəydn ishi honsumki naagj akr	Hadi qajk	3
25	A gəli a gəlik iib yaap'm akr	Hadi qajk	3
26	A gəli a gəlik wuochgki nuudu akr	Hadi qajk	3
27	Īib yaab qoy qəydn qəykist qiabgisdnki akr	Hadi qajk	4
28	Burtukanakie	Hadi qajk	10
29	Lomiakie	Hadi qajk	10
30	Taminakiekə birakiekŋ notu	Gaabmk	5
31	Ist gobndəki guoynti	Hadi qajk	10
32	Maqas	Hadi qajk	10
33	A gəli a gəli siali anki irsas	Tsobuk	12
34	Hhaay siali	Tsobuk	12
35	Burush yas yasiz	Gaabmk	24
36	A gəli a gəlik debkŋ əy naagj (taarbu, xsinaxsli, giasu, chongi)	Gaabmk	1
37	Hiənu ist idjdeki tepu	Hadi qajk	1
38	əy ist idjki sidi	Hadi qajk	10
39	Tepu	Hadi qajk	1
40	Təngiram	Hadi qajk	10
41	A gəli a gəlik karzu anki jometr naagnj	Gaabmk	5
42	A gəli a gəli ints anki naagj	Gaabmk	3
43	A gəli a gəlik karzu	Gaabmk	5
44	Aabu bosky karzu	Gaabmk	5
45	A gəli a gəlik kiəlu qiabgisdəki karzu	Hadi qajk	5
46	Bukusinki toku	Hadi qajk	5
47	A gəli a gəli siali anki wərqət	Tsobuk	10
48	Aabu bosky gəbaxa	Hadi qajk	5
49	Wouukayki nuogukŋ hat qəydnki aabu bosky bordu	Gaabmk	1
50	Quxsinki aabu bosky karzu	Gaabmk	1

51	Jiŋ	Miətrk	100
52	Kaniki sanu	Hadi qarq	5
53	Kola	Kiluk	5
54	Quxsinki xharqu	Miətrk	10
55	A geli a gəlikidəki qorqor/nastik kubay	Gaabmk	10
56	Kasay	Kiluk	4
57	Itsuaabu	kiluk	4
58	Kilasər	Tsobuk	2
59	Karton	Hadi qarq	10
60	Hhaay məchidəki naagn	Hadi qarq	5
61	Guxatu/dumu yas yasizka isk budindaaz	Hadi qarq	2
62	lapis	Hadi qarq	50
63	Fillip chartu/akrka xsufuka ist qəydndaaz	Hadi qarq	4
64	Gazexu/maxsaaf yas yasiz	Hadi qarq	20
65	Biiyi	Gaabmk	1
66	Nastik xarmusakie	Hadi qarq	20
67	Azhu isk chatkndaaz/burushu	Hadi qarq	5
68	Tirafik barnexu	Hadi qarq	5
69	A geli a gəlikidəki zingu milkit məchiki fostəru	Hadi qarq	5
70	Kantur	Hadi qarq	5
71	Jiŋ kirin	xurnqank	1
72	Chatis naagn	Hadi qarq	10
73	uorchı	Hadi qarq	5
74	Eltiriku shibu	Miətrk	5
75	Kibiritkj kofkj	Hadi qarq	10
76	A geli a gəlikidəki itsu qiabgisdəki akr	Hadi qarq	3
77	Kiəltatki qəydn səsisdəki akr	Hadi qarq	3
78	Kiəlu, biarguka atsm ist hadindaaz /kalandər/	Hadi qarq	5
79	Zabtki itsu biezü	Hadi qarq	5
80	Zabtki itsu izg ashundəki naagn	Hadi qarq	5
81	Gətski honsu tədndəki saxin /kitu/	Hadi qarq	5

82	Ziib qiabgsdəki akr	Hadi qanjk	4
83	Kubm biargukŋ chonŋki kiəlakien qiabgisdəki akr	Hadi qanjk	4
84	A gəli a gəlik ijiəyzh kutkŋ qiabgisdəki akr	Hadi qanjk	4
85	Samin	Hadi qanjk	20
86	hhaay jogu	Hadi qanjk	5
87	Choysh tsant am alki akrakie	Hadi qanjk	5
88	Saatkŋ akr	Hadi qanjk	5
89	A gəli a gəlik naaru təchim qiabgisdəki fostəru	Hadi qanjk	4
90	Baaldi	Hadi qanjk	5

“O” kifilkŋ Tmrt Qubis

Astamari maxsaaf

ISBN: 978-99944-2-865-6

Top'ia Fedəral Diəmokirasi Ripobilik
Tmrt Ministər

Dəbub Yint Yintki Yaabakie Kilil
Tmrt Biiro

Biri: 90.00